

Tussa Energi AS

► Fausa kraftverk

Prosjektering av ny vannveg

Detaljplan for miljø og landskap

Oppdragsnr.: 52503292 Dokumentnr.: DML Versjon: J05 Dato: 2026-01-14

Oppdragsgiver: Tussa Energi AS
Oppdragsgivers kontaktperson: Ola Raknes
Rådgiver: Norconsult Norge AS, Kjørboveien 22, NO-1337 Sandvika
Oppdragsleder: Andreas Noer
Fagansvarlig: Idunn Helen Kirkreit
Andre nøkkelpersoner: Elise Ingrid Aure

J05	2026-01-14	Til bruk.	EliAur	IdHKi	AndNoe
J04	2026-01-09	Til bruk.	EliAur	IdHKi	AndNoe
B03	2025-12-17	Til kommentar fra oppdragsgiver.	EliAur	IdHKi	VegTvi
B02	2025-12-05	Til kommentar fra oppdragsgiver.	EliAur	IdHKi	AndNoe
B01	2025-10-17	Til kommentar fra oppdragsgiver.	EliAur	IdHKi	AndNoe
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Sammendrag

Norconsult Norge AS er på vegne av Tussa Energi engasjert for å utarbeide detaljplan for miljø og landskap for utskifting av rørgaten ved Fausa kraftverk i Stranda kommune, Møre og Romsdal fylke. Rørgata som i dag ligger i dagen, er av eldre dato og tilstanden er dårlig. Dagens rørgate skal byttes ut med en ny nedgravd GRP-rørledning.

Denne detaljplanen for miljø og landskap angir arealbruk og prinsipper for terrengtilpasning av bl.a. anleggsveger, rigger mv. og beskriver hvordan midlertidige arealer skal istandsettes. Arealbrukskartet angir de fysiske rammene og arealavgrensningene for de planlagte arbeidene. Planen vil være et styrende dokument for entreprenør, og ligge til grunn for NVE Miljøtilsynets tilsyn i byggeperioden. Tilsynet er hjemlet i konsesjonen. Utformingen av planen er basert på tekniske planer utarbeidet av Norconsult.

Innhold

1	Grunnlagsdata om konsesjonæren og anlegget	6
1.1	Om konsesjonæren og anlegget	6
1.2	Lokalisering	8
1.3	Fremdriftsplan	11
1.4	Lokal orientering/nabovarsling	11
2	Gjeldende vilkår og eventuelle endringer	12
2.1	Om konsesjonen og tiltaket	12
2.2	Fare- og problemområder for miljø og landskap	13
2.3	Avbøtende tiltak for miljø og landskap	13
3	Beskrivelse av anlegget	14
3.1	Oversikt over tiltaket	14
3.2	Generelt om håndtering av masser	15
3.2.1	<i>Tiltak mot spredning av fremmede arter</i>	15
3.2.2	<i>Massehåndtering</i>	15
3.3	Anleggsdeler	15
3.3.1	<i>Veier</i>	16
3.3.2	<i>Vannhåndtering i anleggsperioden</i>	19
3.3.3	<i>Riggområde</i>	19
3.3.4	<i>Driftshus</i>	20
3.3.5	<i>Mellomlager for rør og andre materialer</i>	21
3.3.6	<i>Mellomlagring av vekstmasser</i>	24
3.3.7	<i>Massehåndtering sprengstein</i>	25
3.3.8	<i>Ny rørgate</i>	27
3.4	Graving av ny rørgrøft	29
3.4.2	<i>Nye forankringsklosser</i>	30
3.4.3	<i>Riving av eksisterende rørgate og betongfundamenter</i>	31
3.4.4	<i>Bekkekrysning</i>	32
3.4.5	<i>Riving og gjenoppføring av eksisterende ventilhus</i>	33
3.4.6	<i>Opprusting av eksisterende bru</i>	34
3.5	IK- vassdrag	35
4	Forhold rundt anlegget	36
4.1	Naturfare	36
4.1.1	<i>Steinsprang</i>	36
4.1.2	<i>Jord- og flomskred</i>	37
4.1.3	<i>Flom</i>	38
4.1.4	<i>Snøskred</i>	39

4.2	Klimatilpasning	39
4.3	Naturmangfoldloven	39
4.4	Friluftsliv	39
4.4.1	<i>Tur</i>	40
4.4.2	<i>Jakt</i>	41
4.5	Kantvegetasjon	41
4.6	Forholdet til andre myndigheter/lover	41
4.6.1	<i>Plan- og bygningsloven</i>	41
4.6.2	<i>Kulturminneloven</i>	42
4.6.3	<i>Forurensningsloven</i>	42
4.6.4	<i>Drikkevannsforskriften</i>	42
4.6.5	<i>Motorferdselloven</i>	42
4.6.6	<i>Veglova</i>	42
5	Vedlegg	43

1 Grunnlagsdata om konsesjonæren og anlegget

1.1 Om konsesjonæren og anlegget

Konsesjonær og eier av anlegget er Tussa Energi AS, som har vannkraftverk på Sunnmøre og i Nordfjord. Tussa har 28 heleide og 1 deleid vannkraftverk, og et biobrenselanlegg. Vannkraftverkene har en samlet gjennomsnittlig produksjonskapasitet på 814GWh i året, som tilsvarer strømbruken til ca. 41 000 boliger.

Fausa kraftverk er et vannkraftverk ved Storfjorden ca. 8 km fra Stranda i Stranda kommune i Møre og Romsdal. Kraftverket på kote 4,5 utnytter et fall i Fausaelva fra reguleringsmagasinet Nysætervatnet på kote 340 ned til Storfjorden. Kraftverket ble satt i drift i 1951 med ett aggregat på 5,1 MW. I 1976 ble det utvidet med ett aggregat til på 2,1 MW. Vannveien består av en tunnel øverst og friløpende trykkrør på fundamenter ned til kraftstasjonen. Det er brukt tre- og stålør. Trerøret ble installert i 1975 og stålørret er delvis fra 1948 og delvis fra 1920.

Tussa Energi AS disponerer to kraftverk som utnytter vannet fra Nysætervatnet. I NVEs konsesjonssystemer er disse omtalt som Fausa II med kraftverks-ID 81, og Fausa I med kraftverks-ID 1041. Det er Fausa II som benytter vannet direkte fra Nysætervatnet, mens Fausa I benytter vann fra den mindre dammen «Brune» på omkring kote 246. Fausa I blir i søknaden omtalt som Fausa III. Dersom det i vedtaket er behov for å skille på de to kraftverkene blir kraftverkene omtalt med navnene fra NVEs systemer. Fausa II for det nå omsøkte tiltaket og Fausa I for det mindre kraftverket ved siden av. Ellers vil det omsøkte tiltaket bli omtalt som kun Fausa kraftverk.

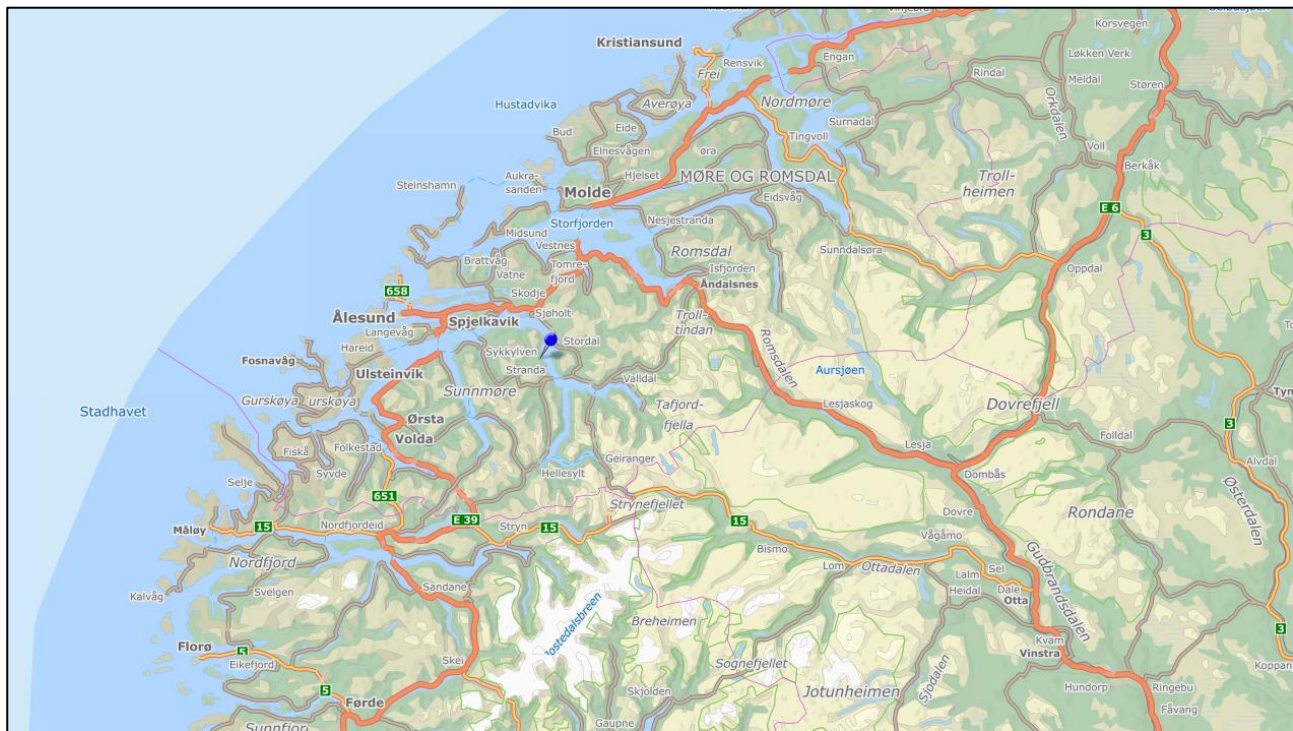
Figur 1-1: Fausa kraftverk sett fra Storfjorden.

Tabell 1. Grunnlagsdata for anlegget

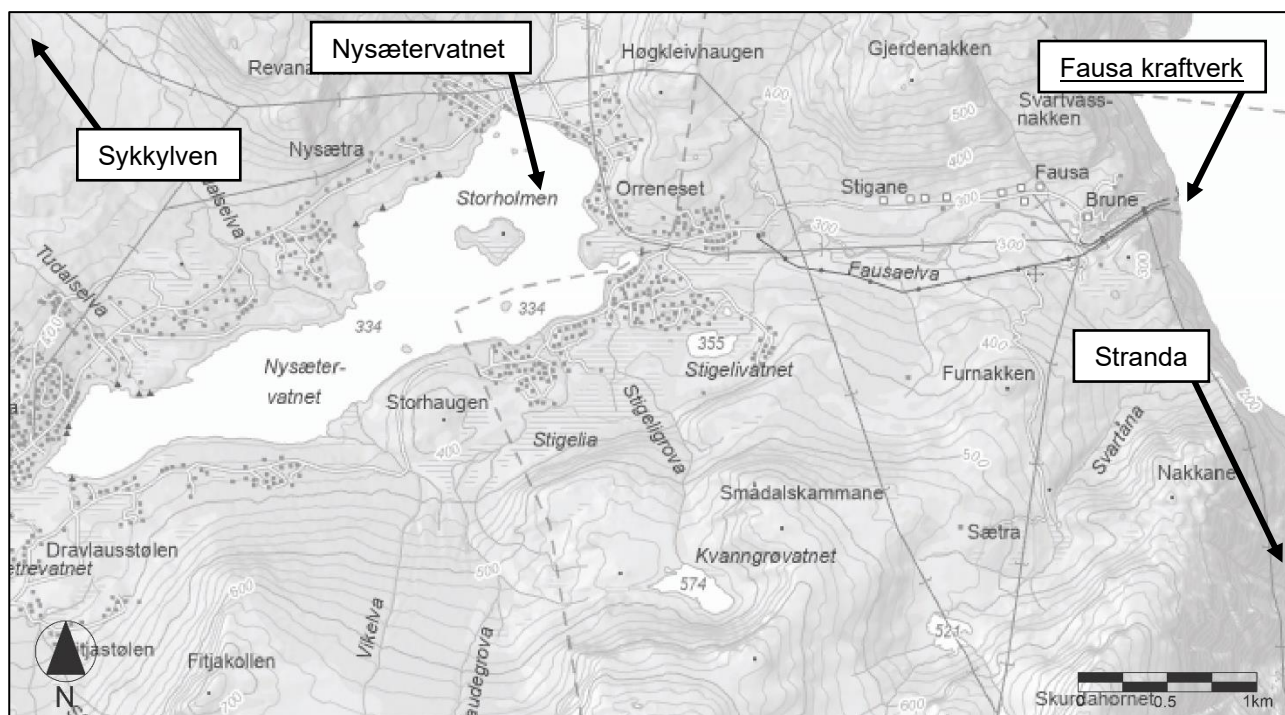
Konsesjonær	Navn: Tussa Energi AS		
	Kontaktperson: Ola Raknes	Tlf: 91721075	Epost: ola.raknes@tussa.no
	Adresse: Langemyra 6 6160 HOVDEBYGDA 1520 ØRSTA		
	Organisasjonsnummer: 916 929 641		
Informasjon om anlegget	Konsesjon: 000040736		
	Anleggets navn: Fausa Kraftverk		
	Lokalisering: Stranda kommune		
Kontaktinformasjon byggefase	Kontaktperson miljø/landskap: Hans Strømmen	Tlf: 90807420	Epost: Hans.strommen@tussa.no
	Prosjektleder - byggefasen: Frank Sanden	Tlf: 94316706	Epost: Frank.sanden@tussa.no
	Byggeleder: Ola Raknes	Tlf: 91721075	Epost: Ola.raknes@tussa.no
	Fagkompetanse miljø- og landskap: Hans Strømmen	Tlf: 90807420	Epost: Hans.strommen@tussa.no
Kontaktinformasjon driftsfase	Kontaktperson miljø/landskap: Hans Strømmen	Tlf: 90807420	Epost: Hans.strommen@tussa.no
	Daglig leder: Olav Osvold	Tlf: 95290117	Epost: Olav.osvold@tussa.no

	Fagkompetanse miljø- og landskap:	Tlf:	Epost:
	Hans Strømmen	90807420	Hans.strommen@tussa.no
	Tilsynsperson/oppfølging miljø- og landskap:	Tlf:	Epost:
	Hans Strømmen	90807420	Hans.strommen@tussa.no

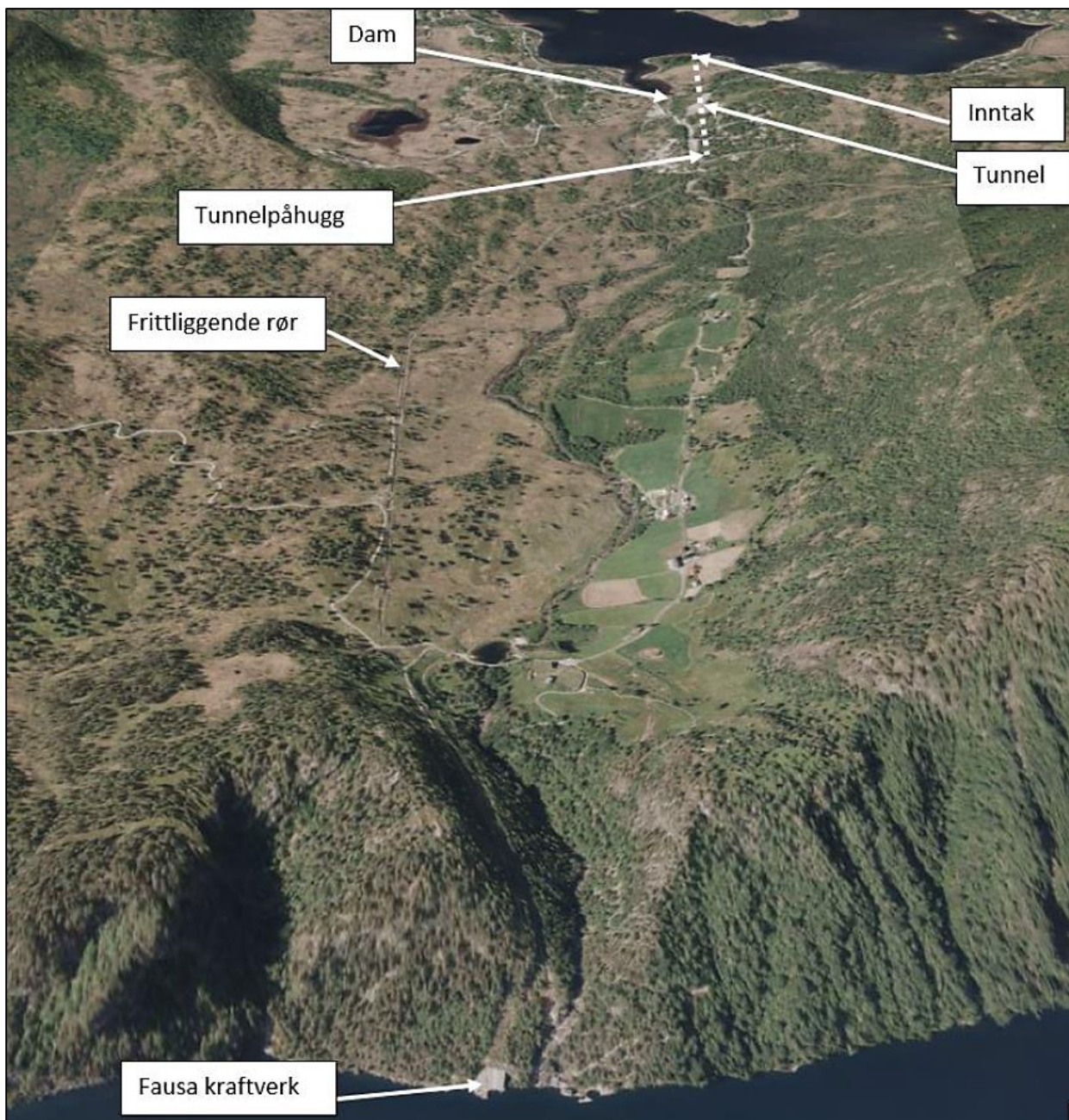
1.2 Lokalisering

Figur 1-2: Lokalisering av anlegget.

Figur 1-3: Oversiktskart.

Figur 1-4: Detaljert oversiktskart.

Fausa kraftverk ligger innerst i Fausadalen i Stranda kommune, Møre og Romsdal fylke. Dalen er en sidearm til Storfjorden og preges av bratt terreng, skogsområder, myr og fjell. Kraftverket er plassert nede ved fjorden, mens rørgata leder vannet fra inntakene i den øvre delen av dalen ned mot stasjonen, og følger terrenget langs en bratt fjellside.

I Fausadalen finnes enkelte gårdsbruk og spredt bebyggelse. Området har i tillegg noen setrer og fritidsboliger. Terrenget varierer mellom skogkledde lier, åpne beitemarker og fjellområder lenger oppe i dalen.

1.3 Fremdriftsplan

Det planlegges anleggsstart i april/mai 2026, avhengig av vær- og grunnforhold, og arbeidene planlegges fullført innen oktober samme år. Det tas forbehold om endringer i fremdriftsplanen - justeringer kan forekomme dersom det oppstår forhold som påvirker oppstart eller gjennomføring.

1.4 Lokal orientering/nabovarsling

Alle eiendomsmessige forhold knyttet til bruk av berørte arealer i forbindelse med rehabiliteringsarbeidet vil bli avklart mellom grunneiere og byggherre før oppstart. Tussa Energi AS har etablert god dialog med grunneiere i området, inkludert eiere av gårdsbruk med arealer som berøres av tiltaket. I Fausadalen finnes også flere fritidsboliger. Eierne av disse vil bli informert om planlagte arbeider i forkant av anleggsstart.

2.2 Fare- og problemområder for miljø og landskap

Graving i myr

Den planlagte traséen og tilhørende terrenginngrep vil medføre inngrep i myr, og kan potensielt drenere deler av myrområdene i Fausadalen. Vedlagt notat fra økolog peker på at dette kan være problematisk med tanke på utslipp av CO₂ og rent økologisk. Det vurderes dog at de negative virkningene vil være begrenset med tanke på planlagt gjennomføring, og at det ikke finnes andre realistiske traséalternativer. Det legges opp til skånsom anleggsdrift på områdene rundt rørgata, og tettesjikt på topp grøft for å minimere dreneringseffekten, se kapittel 2.3.

2.3 Avbøtende tiltak for miljø og landskap

Graving i myr

Lette maskiner med lavt marktrykk skal benyttes der det er mulig. Toppjord og torv skaves av og mellomagres skånsomt, og legges tilbake uten pakking. For å minimere drenering av myra nedstrøms og over røret skal det legges et egnet tettesjikt av knuste masser på ca. 0,5 m dybde øverst i grøfta. Tettesjiktet skal skilles fra underliggende masser med fiberduk. Sjiktet vil i stor grad tette grøfta mot at vann renner inn, og mye av overflatevannet vil dermed kunne renne videre som før. Rørtraséen skal for øvrig i størst mulig grad arronderes tilbake til opprinnelig terreng, og man vil søke å unngå at rørtraséen bygger over terrenget rundt og skaper en barriere for vannet. Se Figur 3-17 for prinsippskisse.

Friluftsliv

Stien langs trerørgata vil midlertidig stenges for allmenn ferdsel i anleggsperioden for å sikre både publikums og arbeidernes sikkerhet. For å redusere konsekvenser for friluftslivet vil det bli satt opp informasjonsskilt med detaljer om anleggsarbeidene og forventet varighet. Dette skal bidra til god informasjon og mulighet for planlegging av alternative ruter. Tussa Energi AS vil i dialog med grunneiere og lokale jaktinteresser arbeide for å tilpasse gjennomføringen slik at negative effekter på jakt og andre friluftaktiviteter minimeres.

3 Beskrivelse av anlegget

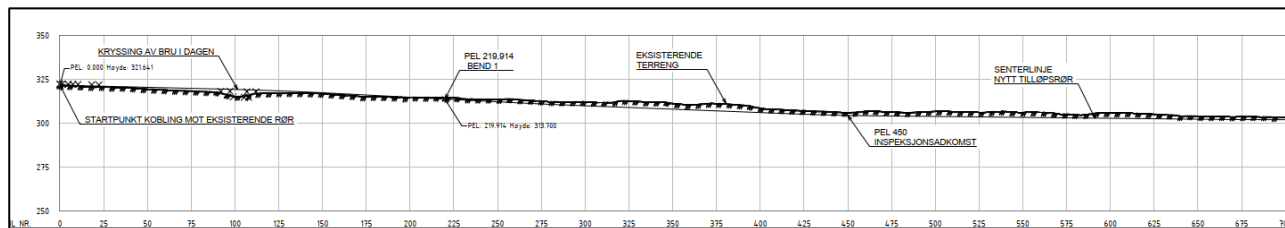
3.1 Oversikt over tiltaket

I dag føres vannet fra inntaksmagasinet Nysætervatnet først gjennom en tunnel med lengde på 1060 m. En betongpropp med stålrør igjennom er plassert omtrent 50 m inn i tunnelen fra nedstrøms ende. Fra betongproppen føres vannet gjennom frittliggende trykkrør på fundamenter ned til kraftstasjonen.

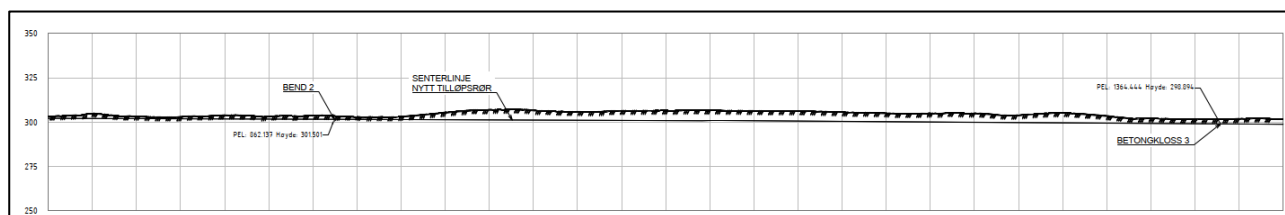
Utenom den øvre delen av rørgaten med GRP-rør, er rørgaten av eldre dato og moden for utskifting. På grunn av rørgatens tilstand og i forbindelse med oppgradering av dagens stasjon skal hele rørgaten til Fausa kraftverk skiftes ut. I første fase skal hele rørgaten i tre og øvre deler av rørgaten i stål skiftes ut med nedgravd GRP-rør.

Tussa Energi AS har også vurdert et alternativ med tunnel på deler av strekningen, men dette ble ikke aktuelt på grunn av liten overdekning på store deler av tunnelen, høye kostnader knyttet til driving, sikring og montering av røret, samt behovet for ekstra transport for tilføring av omfyllingsmasse ved tunnelalternativet.

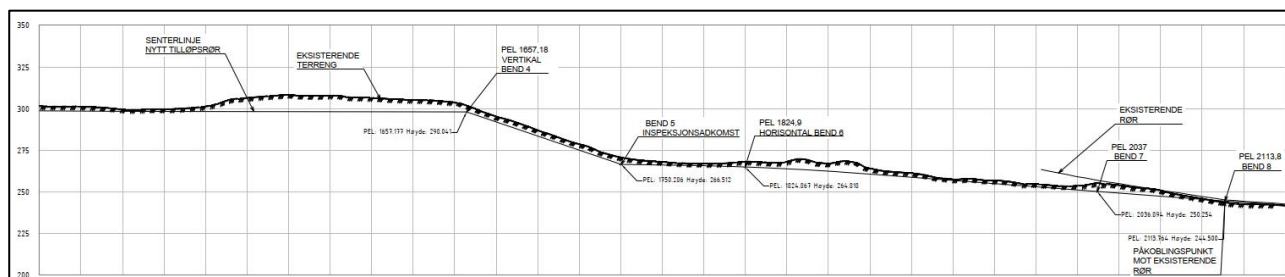
For å redusere falltap, øke kraftproduksjonen og dermed utnytte energiressursene mer effektivt, ble det i 2020 søkt om å installere rør med økt diameter. Vedtak om konsesjonsfritak for omsøkt løsning ble gitt i 2021, og ligger til grunn for valgte løsninger. I tabell 2 er sentrale opplysninger om anlegget opplistet, med viste endringer fra konsesjonsfritaksvedtak i forhold til dagens anlegg og planlagt løsning.

Figur 3-1: Lengdesnitt, 1 av 3.

Figur 3-2: Lengdesnitt, 2 av 3.

Figur 3-3: Lengdesnitt, 3 av 3.

3.2 Generelt om håndtering av masser

Før man tar i bruk nye områder til anleggsdrift, skal undergrunnsmasser og toppmasser skaves av og lagres hver for seg i ranker eller hauger. Med toppmasser menes det øverste jordlaget som er brunere i fargen og inneholder organisk materiale. Dette er verdifulle masser for å lykkes med en god istandsetting. Med undergrunnsmasser menes mineralske, dypere jordlag der dette finnes. Dette brukes til arrondering under toppjorda.

For at ikke de mellomlagrede toppmassene skal bli for tettpakket bør de ikke lagres i høyder på mer enn to meter så langt det er mulig. Etter anleggsslutt skal tilførte masser fjernes fra arealer som er midlertidig tatt i bruk. Arealene skal ryddes, arronderes, og istandsettes til naturlig tilstand så langt det er mulig.

Mellomlagrede jordmasser legges tilbake på ferdig arrondert terreng. Toppjorda legges løst på over undergrunnsjorda, og lagene bør ikke komprimeres. Overflaten skal ikke gattes til, men helst ha en ujevn overflate. Jordmassene skal legges ut med tilsvarende jorddybde som dagens terreng der dette er gjennomførbart.

Terrengforming: Som hovedprinsipp vil all arrondering i både stor og liten skala tilpasses omkringliggende terreng og landskapsformer. Skråninger skal etterstribes lagt slake nok til at de er stabile for utrasing. Overganger mellom berørte områder og eksisterende terreng skal se mest mulig naturlig ut. Områder med skarpe overganger og rette linjer vil bli søkt unngått.

3.2.1 Tiltak mot spredning av fremmede arter

Alle maskiner som har vært brukt til jordbearbeiding andre steder skal rengjøres grundig før de fraktes til anleggsområdet, for å hindre spredning av fremmede arter.

Det anbefales å følge med på gjengroing og vegetasjonsutvikling i området de første årene etter anleggsarbeidene. Dersom det oppdages oppslag av fremmede arter, bør det gjennomføres nødvendige tiltak for å fjerne eller begrense spredningen.

3.2.2 Massehåndtering

Prosjektet involverer flytting av en del masser, og disse vil stort sett gjenbrukes til omfylling rundt rør og arrondering av berørte anleggsområder. Det er likevel ca. 15 000 m³ overskuddsmasser. Disse massene vil lagres midlertidig på angitte områder. Først og fremst skal overskuddsmasser brukes til omfylling av rør i grøft. Tussa Energi AS ønsker at deler av masseoverskuddet skal brukes i den planlagte rehabiliteringen av dam Nysætervatn om ca. 5 år, og et eget område er satt av til mellomlager for dette formålet. Resterende masser vil gis bort til godkjente tiltak i Fausadalen. Se kap. 3.3.7 for flere detaljer.

3.3 Anleggsdeler

Vedlagt arealbruksplan viser inngrepsgrenser og detaljer for arealbruk. Det skal ikke forekomme anleggsaktiviteter utenfor angitt areal.

3.3.1 Veier

3.3.1.1 Eksisterende adkomstveier

Det er planlagt å benytte to eksisterende adkomstveier til anlegget. Adkomst 1 går fra Fausaveien og inn ved grusplassen fram til turveien langs eksisterende rørgate, (se Figur 3-4). Denne traséen vil bli lite brukt, da den kun gir tilgang til anleggsarbeidene ovenfor brua. Denne veien skal også brukes til arbeid med bru, (se kapittel 3.4.6) og lagring av rør (se kapittel 3.3.5).

Adkomst 2 tar av fra Fausaveien litt lenger fremme, nærmere Brune gård. Adkomst 2 pluss de midlertidige anleggsveiene (kapittel 3.3.1.2 og 3.3.1.3) bli brukt mest under anleggsperioden. Se Figur 3-5 for Adkomst 2. Begge adkomstpunktene får tilkomst fra Fausavegen.

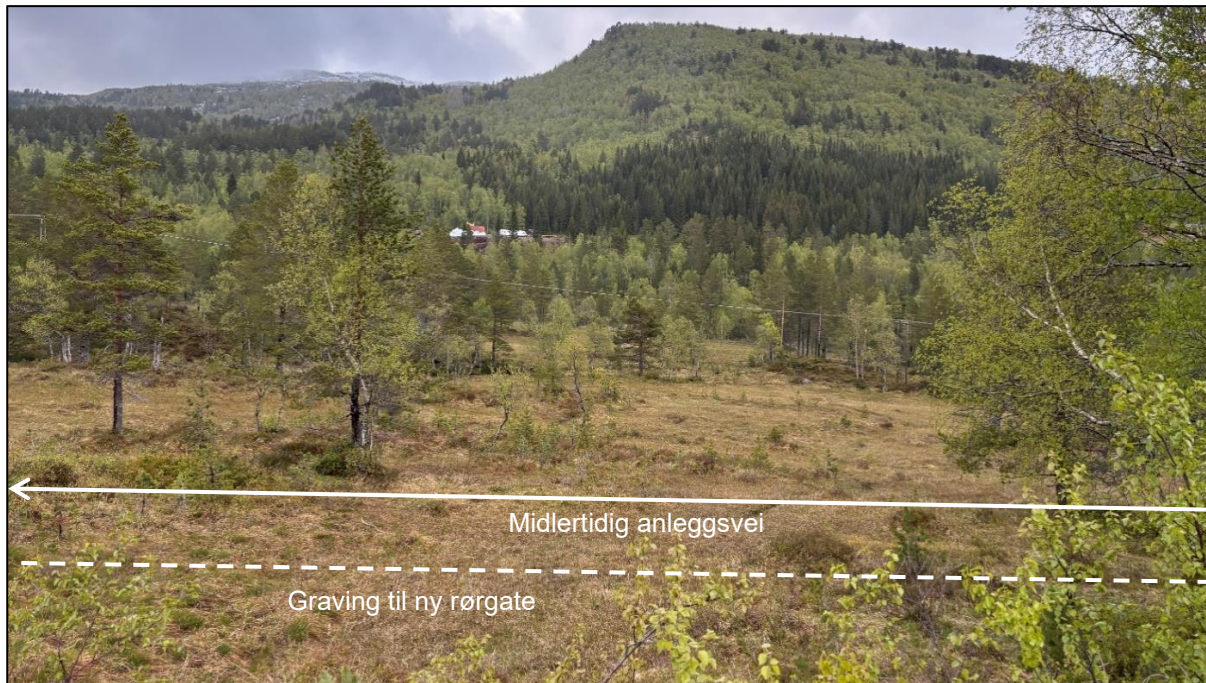
Figur 3-4: Adkomst 1.

Figur 3-5: Adkomst 2.

3.3.1.2 Midlertidig anleggsvei langs rørgata

En ny midlertidig anleggsvei vil måtte legges parallelt med den nye nedgravde rørgata. Veien starter ved grusplassen ved Fausavegen i vest, og går til demningen og Brune gård i øst. Anleggsveien vil kreve en god del støttemasser. Foreløpig plassering av veien er vist på arealbruksplanen, men det vil kunne være behov for mindre justeringer senere i prosessen. Ved etablering av anleggsveien skaves først toppjord og undergrunnsmasser av, og mellomagres i ranker langs traséen, som vist på arealbruksplanen. Etter anleggsslutt fjernes tilførte masser, og berørte areal istandsettes og tilbakeføres til tilnærmet opprinnelig stand. Det legges opp til naturlig revegetering.

Figur 3-6: Midlertidig anleggsvei langs rørgatetrase.

3.3.1.3 Midlertidig anleggsvei med elvekryssing

Det vil være nødvendig å etablere en ny, midlertidig anleggsvei fra rørgatetraséen til knuseverk, mellomlager og rigg nord for Fausaelva. Det skal unngås så langt det er mulig å felle trær. Veien vil krysse Fausaelva ved hjelp av en enkel vad. Vaden utformes som en lav og stabil vannovergang i et grunt parti av elva, tilpasset midlertidig bruk under anleggsperioden. Det skal ikke etableres noen permanent bru. Når arbeidet er avsluttet, fjernes vaden og området tilbakeføres til mest mulig opprinnelig tilstand. Se Figur 3-7.

Figur 3-7: Omtrentlig plassering av midlertidig anleggsvei opp til knuseverk, rigg og mellomlager nord for Elva.

3.3.2 Vannhåndtering i anleggsperioden

Mesteparten av rørtraséen går utenfor dagens rørtrasé og det er derfor planlagt å ha produksjon i kraftstasjonen under graving og legging av rør. I siste del av anleggsperioden når rørene skal kobles på i øvre og nedre del må produksjonen stanses og de gamle rørene tømmes.

3.3.3 Riggområde

3.3.3.1 Brakkerigg

Ved nordsiden av Fausaelva ligger det en gård, hvor Tussa Energi AS har fått godkjenning til å bruke deler av eiendommen til å etablere riggområde. Området trenger ikke opparbeidelse. Her oppføres 3-4 brakker, med det som er nødvendig av evt. møterom, lomp og toalettfasiliteter. Innenfor riggområdet legges det til rette for maskiner og utstyr etter behov. Se arealbruksplanen for område.

Figur 3-8: Område for brakkeriggen vil ligge sør for de røde containerne. Her er området sett fra Fausavegen.

3.3.4 Driftshus

I tillegg til riggområder med nødvendige fasiliteter, vil det være mulig å bruke kraftverkets driftshus under arbeidene.

Figur 3-9: Driftshus.

3.3.5 Mellomlager for rør og andre materialer

Det vil være behov for mellomlagring av rør og eventuelt andre komponenter som benyttes i forbindelse med anleggsarbeidene.

3.3.5.1 Grusplass langs traséen

Et område som allerede er opparbeidet og i bruk til formålet i dag, vil bli benyttet under anleggsperioden. Dette området er en gruslagt plass, se vedlagt arealbruksplan.

Figur 3-10: Eksisterende rør til lagring.

3.3.5.2 Osphaugane

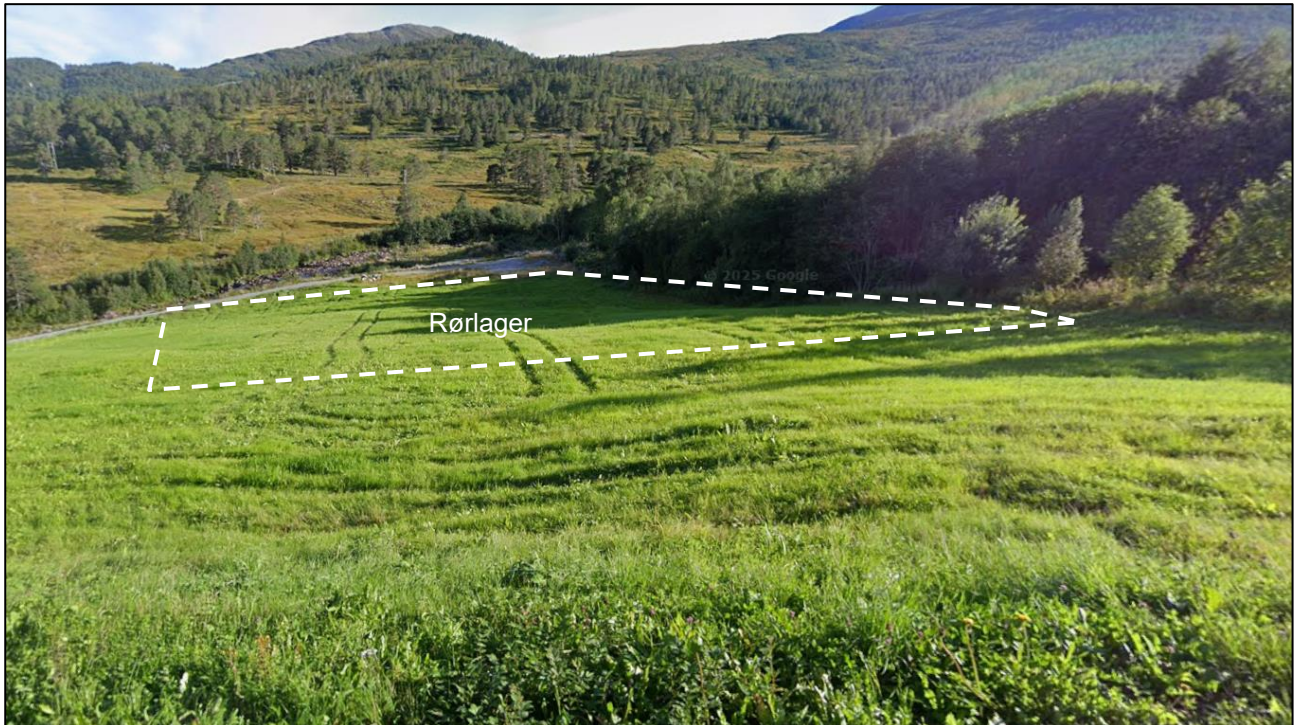
Området ligger høyt, i et åpent område langs traséen, tørrere enn det lavereliggende myrområdet. Det legges her til rette for parkering av maskiner, og området kan også brukes til mellomlagring av rør og andre komponenter. Området vil trenge bearbeidelse, og her følges det metode som beskrevet i kapittel 3.2. Øvrig disponering av arealet skal tilpasses terrenget slik at det gjøres minst mulig skade på vegetasjon og terrengformer. Det skal unngås å felle trær hvor mulig, og benyttes areal med laverevoksende vegetasjon. Det vil plasseres en grovknuser for å fragmentere sprengstein i biter, før steinen fraktes til knuseverket nord for Fausaelva. Området er et midlertidig inngrep som skal tilbakeføres til opprinnelig tilstand ved hjelp av naturlig revegetering. Etter anleggsslutt fjernes tilkjørte masser, og området istandsettes og tilpasses tilliggende terreng. Se arealbruksplanen for område.

Figur 3-11: Osphaugane. Det skal unngås å felle trær hvor mulig.

3.3.5.3 Gård på Fausa

Ved gården nord for Fausaelva planlegges det å mellomlagre rør. Rørene kan lagres direkte på eksisterende dyrka mark uten opparbeidelse, men det kan også bli aktuelt å opparbeide området før det tas i bruk. I så fall følges prinsippene omtalt i kap. 3.2.

Figur 3-12: Omtrentlig område for rørlager. Sett fra Fausavegen.

3.3.5.4 Område vest for Brune dam

Det planlegges mellomlager for rør i området vest for Brune dam. Det er noe dyrka mark og skog, og som beskrevet tidligere, må terrenget opparbeides etter metode i kapittel 3.2. Trær vil måtte felles. Dette området er et midlertidig inngrep som skal tilbakeføres ved anleggsslutt. Når anleggsarbeidet er avsluttet, fjernes tilkjørte masser, og området settes i stand slik at det tilpasses det omkringliggende terrenget. Som nevnt i kapittel 3.3.5.3 vil dette området også få en bedre drenering og kan på sikt bli tørrere og få bedre vekstforhold.

Figur 3-13: Omtrentlig plassering av mellomlager for rør. Sett fra Fausavegen.

3.3.6 Mellomlagring av vekstmasser

3.3.6.1 Mellomlagring langs traséen

Det er i arealbruksplanen satt av et belte langs den midlertidige anleggsveien, slik at massene kan lagres i ranker langs traséen. Toppjord og undergrunnsmasser skal lagres hver for seg så langt det er mulig. Toppjord skal ikke lagres i høyder over 2 m. Undergrunnsmasser kan lagres høyere. For framgangsmåte, se kap. 3.2.

For områder til mellomlager av vekstmasser vil det ikke være nødvendig med opparbeiding av områdene før mellomlagring kan skje. Massene fjernes forsiktig når massene skal brukes til istandsetting, slik at mest mulig av eksisterende vegetasjon forblir intakt. Der hvor det har blitt lagret undergrunnsmasser i større hauger kan det være behov for å lufte underlaget forsiktig med en grabb etter at massene er fjernet, da komprimering av vekstjorda ikke er gunstig for revegeteringen.

Figur 3-14: Vekstmasser legges i egne områder langs midlertid anleggsvei.

I tillegg til å lagres langs rørgatetraséen, vil det etableres mindre områder i tilknytning til mellomlagring av rør og sprengstein ved Brune, og nord for Fausaelva. Se arealbruksplanen for disse to områdene.

3.3.7 Massehåndtering sprengstein

Det vil bli et overskudd av masser fra sprengning av rørgatetrasé. Massene planlegges brukt på følgende måte:

- Først og fremst skal overskuddsmasser gå med til omfylling av rør i grøft. Massene vil først knuses til mindre fraksjoner på området for knuseverk og mellomlagring av sprengstein, se arealbruksplan. Deretter vil de fraktes tilbake til rørgatetraséen, og vil arronderes i terrenget der det gir en god tilpasning til tilliggende terreng.
- Tussa Energi AS ønsker å bruke en del av masseoverskuddet fra tiltakene på Fausa kraftverk i den planlagte rehabiliteringen av dam Nysætervatn. Denne rehabiliteringen vil skje om ca. 5 år, og massene vil mellomlagres på et av de to avsatte områdene for sprengstein.
- Resterende overskuddsmasser vil bli gitt bort til godkjente tiltak i Fausadalen. Det inngås privatrettslige avtaler med de grunneiere som skal få masser fra arbeidene, for å sikre at massene brukes i godkjente tiltak.

Etter at massene er hentet skal områdene tilbakestilles i sin helhet, og settes i stand slik at de er tilpasset det omkringliggende terrenget.

3.3.7.1 Mellomlager med knuseverk ved gård på Fausa

Ett av mellomlagrene vil ha et knuseverk i tillegg til mellomlager for sprengstein. Området skal opparbeides, og det vil også her fjernes noe skog. Området ligger i tilknytning til midlertidig anleggsvei som leder opp til rørgata. Når anleggsarbeidet er avsluttet, tilbakeføres området til opprinnelig tilstand. Det er satt av en buffersone med naturlig vegetasjon mot elva for å unngå avrenning av fine partikler med knust stein. Da området ligger like ved Fausaelva, er det satt av en 10 m bred buffersone mellom elva og mellomlageret.

Figur 3-15: Omtrentlig område, knuseverk og mellomlager.

3.3.7.2 Mellomlager vest for Brune dam

Det skal etableres et mellomlager for sprengstein i tilknytning til Brune dam og Brune gård, helt innerst i Fausadalen. Det ligger allerede noe stein her, men det vil likevel måtte opparbeides for lagring. Området er stort sett gresskledd, med områder som er skogkledd. Noe skog vil bli felt for å tilrettelegge for bruk. Tilkomst skjer fra Fausavegen og via den midlertidige anleggsveien langs rørgatetraséen. Når anleggsarbeidet er avsluttet, tilbakeføres området. Da arealet ligger like ved Fausaelva, er det satt av en 10 m bred buffersone mellom elva og mellomlageret.

Figur 3-16: Omtrentlig område, mellomlager.

3.3.8 Ny rørgate

Det skal etableres en ny, nedgravd rørgate i GRP (glassfiberarmert plast) med en total lengde på ca. 2,2 km. Rørgata vil i hovedsak følge en trasé i kombinasjon av eksisterende og nye linjeføringer. Dimensjon mellom 1400 mm og 1500 mm benyttes. Ny rørtrasé ligger i myrlandskap, men fjell ligger synlig flere steder langs foreslått trasé, særlig i bakkedrag. Det skal også etableres et nytt rør fra bekkeinntak, se arealbruksplan.

I tillegg er det ønske fra netteier om å erstatte luftledningen i dalen med kabel i samme grøft. Det har også vært ønskelig fra Stranda og Sykkylven kommune å legge avløpsledning fra hytter i området i grøfta. Tussa ønsker også å legge fiberkabel. Detaljene rundt dette vil bli fulgt opp videre i prosjekteringsfasen.

3.4 Graving av ny rørgrøft

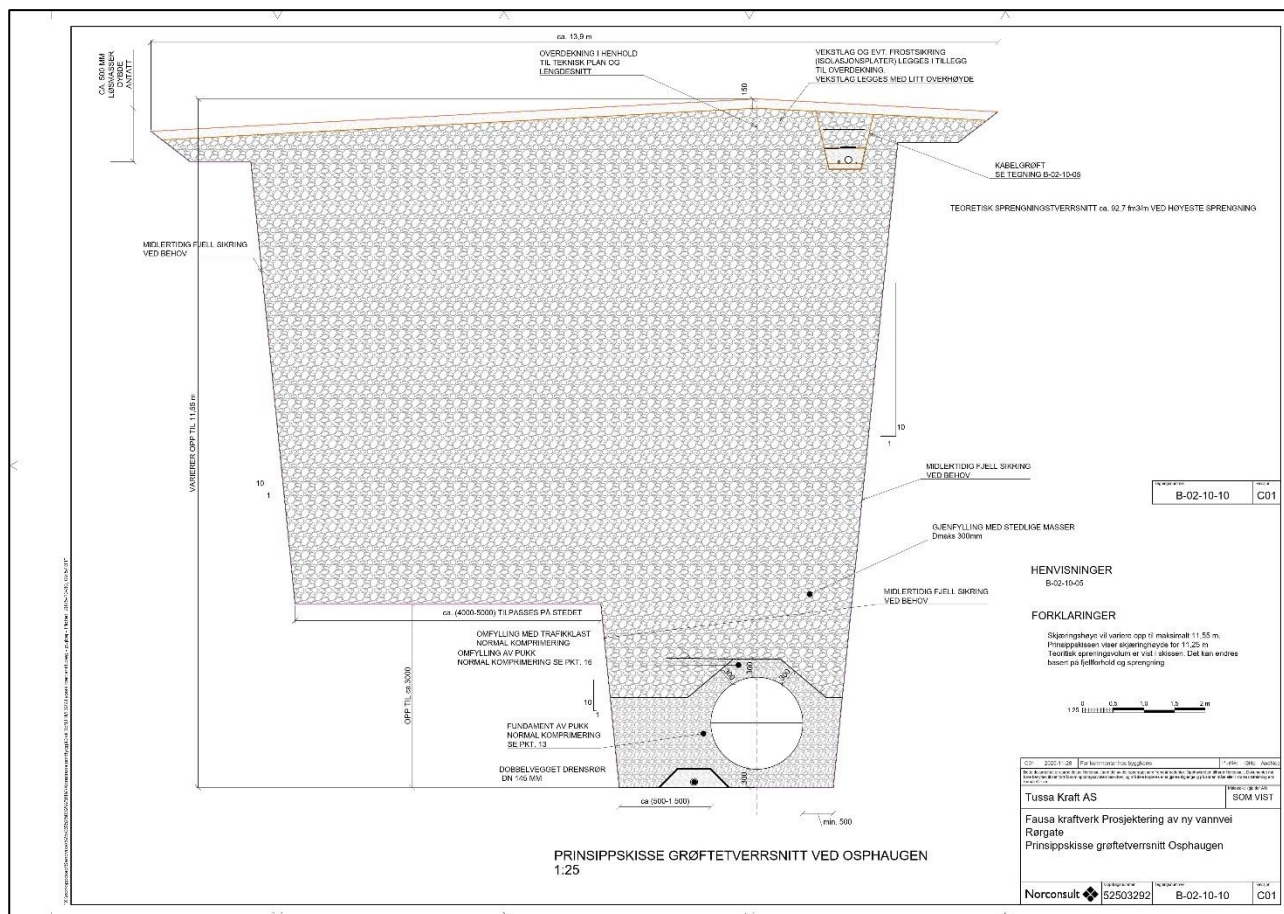
3.4.1.1 Grøft i fjell

I området ved Osphaugane er det mye fjell i dagen, og det er nødvendig å utføre kontrollerte sprengningsarbeider for å etablere grøften for rørtraséen. Det er planlagt å gjennomføre sprengningen i såkalte trappetrinn, der fjellet tas ut i flere nivåer. Denne metoden gjør det mulig å manøvrere gravemaskin trygt ned i terrenget, slik at maskinen kan stå stabilt på en hylle på én side av grøften. Fra denne arbeidsplattformen kan det graves og sprenges videre i etapper på omtrent fire meter av gangen.

Ifølge det berggrunnsgeologiske kartet fra NGU, ligger området rundt den nye rørtraséen innenfor en berggrunnsformasjon klassifisert som «granittisk gneis» og «granittisk ortogneis, stedvis migmatittisk». Bergartstypene som er angitt på NGUs kart samsvarer godt med de observasjonene som ble gjort under befaringen. Disse bergartene egner seg godt som omfyllingsmasser rundt den nye rørtraséen. Det planlegges derfor å ha et knuseverk på anlegget slik at massene kan gjenbrukes på stedet.

Sprengning skal foregå på en kontrollert måte for å unngå at sprengstein havner utenfor inngrepsgrensen. Det skal benyttes matter der det er nødvendig. Valg av sprengningsteknikk og bruk av matter vil gi bedre kontroll på, og mindre spredning av sprengstein. Det skal tas ekstra hensyn i sidebratt terreng, og i nærheten av myr, vann og vassdrag. Dette er områder der opprydding i ettertid er spesielt krevende. Sprengstein over knyttenevestørrelse skal i størst mulig grad samles inn, og sprengsteinssøl skal kostes eller spyles av på bart fjell, eventuelt trykkes ned/overdekkes.

Etter at rørtraséen er etablert og rørene lagt, skal hele skjæringen fylles igjen med masser fra egne sprengningsarbeider. Hele rørgata vil bli tilbakefylt og overdekket slik at anlegget oppnår nødvendig frostsikring. Terrenget vil arronderes og tilbakeføres til dagens nivå og landskapsform.

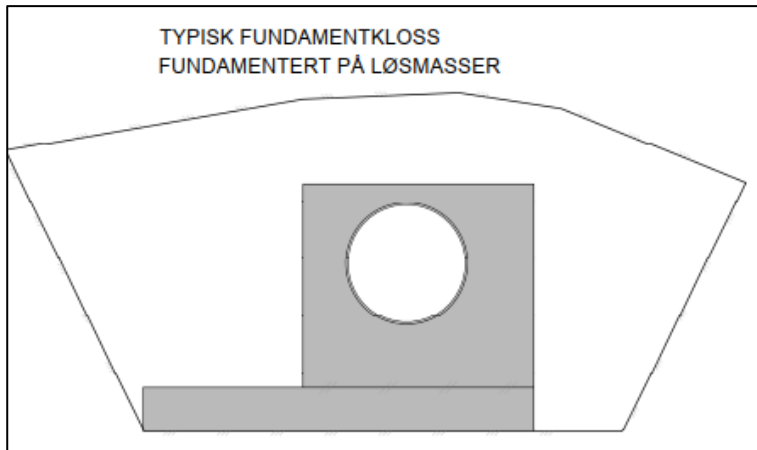
Figur 3-19: Skisse, grøftetverrsnitt ved Osphaugane.

3.4.1.2 Grøft i myr

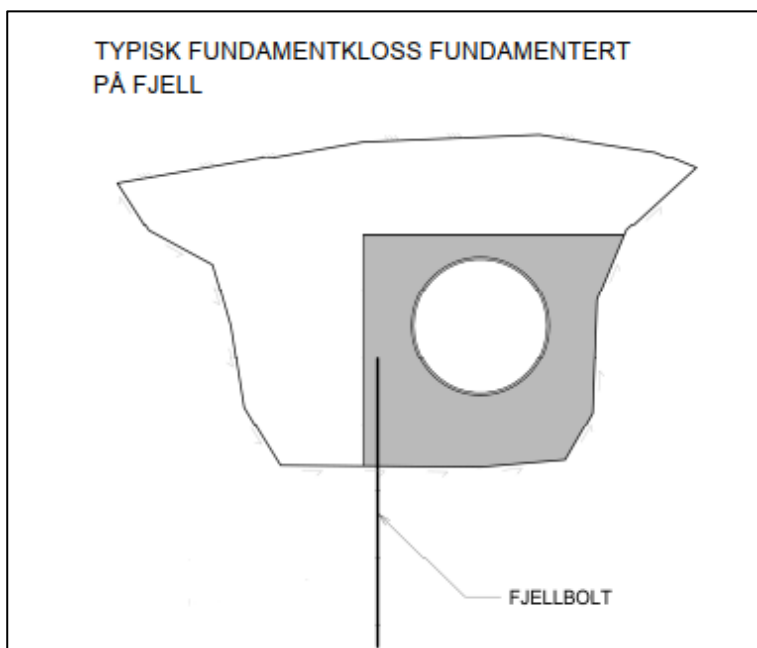
Myr er sårbart og tåler maskinell trafikk dårlig, og dette skal tas hensyn til under arbeidene. Lette maskiner som gir lite avtrykk, brukes hvis mulig. Terrenget vil arronderes og tilbakeføres til dagens nivå og landskapsform, slik at området fremstår tilnærmet som i dag.

3.4.2 Nye forankringsklosser

I forbindelse med etablering av ny rørgate skal det støpes og monteres nye forankringsklosser som fundament og støtte for røropplegget. Plasseringen av forankringsklossene fremgår av vedlagt arealbruksplan. Det er per nå usikkert om alle betongklossene vil bli synlige i terrenget etter ferdigstillelse. Enkelte klosser kan havne over eksisterende terrengnivå, mens andre blir liggende under. Det skal imidlertid sikres en overdekning på minimum 850 mm over rørene.

Figur 3-20: Typisk forankringskloss, løsmasser.

Figur 3-21: Typisk forankringskloss, fjell.

3.4.3 Riving av eksisterende rørgate og betongfundamenter

Ved avslutning av anleggsarbeidene vil den eksisterende rørgata av tre demonteres i sin helhet og transporteres bort som spesialavfall til godkjent mottak. Dette gjelder også tilhørende betongfundamenter. Som tidligere omtalt vil den gamle rørgata være i drift gjennom mesteparten av anleggsperioden.

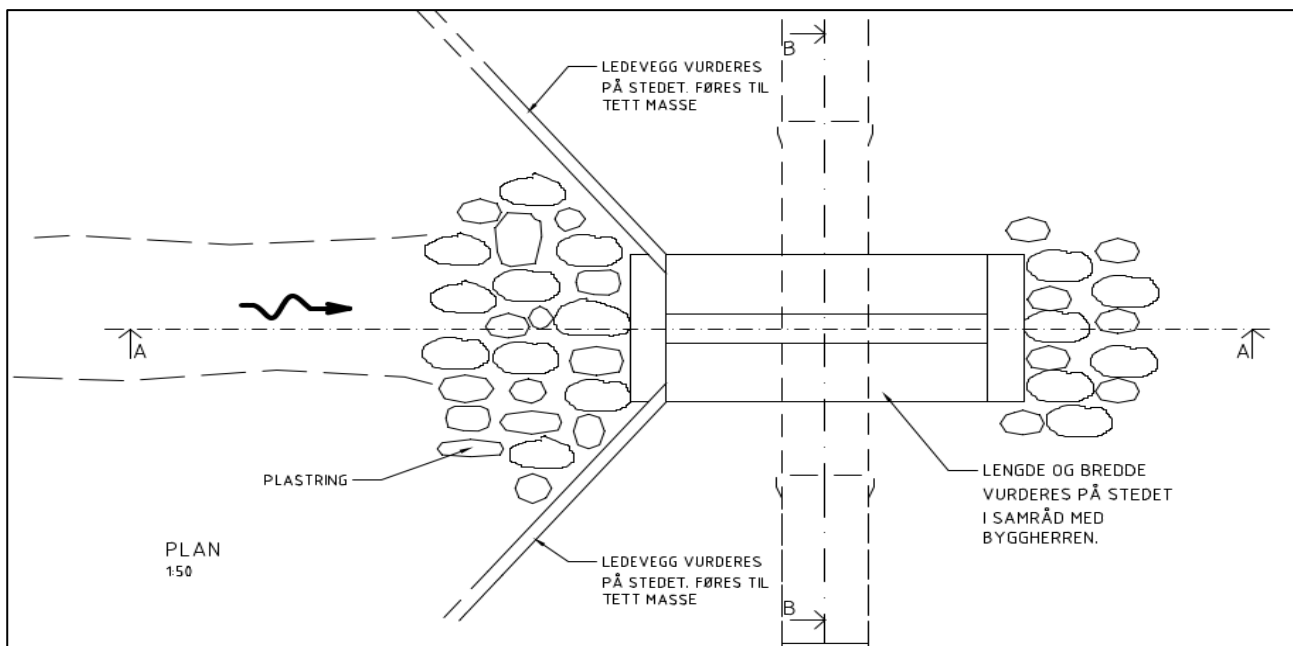
Figur 3-22: Eksisterende rørgate. Bildet tatt på befaringsmai 2025.

Figur 3-23: Eksisterende betongfundament. Bildet tatt på befaringsmai 2025.

3.4.4 Bekkekryssning

Den nye rørgata må krysse flere bekker. Bekkekryssingene vil bli utført med plastring av bekkeløpet over rørgata. Bekken vil føres over rørgata uten bruk av kulvert, ettersom den nye traséen ligger dypt nok til at vannet kan ledes fritt over. Det er ikke årssikker vassføring i bekkene.

Figur 3-24: Plantegning av planlagte bekkekryssninger.

Figur 3-25: Bekk er uten årssikker vassføring, og var tørr i mai måned. Bildet tatt på befaring mai 2025.

3.4.5 Riving og gjenoppføring av eksisterende ventilhus

Dagens ventilhus står ved bekkeinntaket, og er i dårlig stand og må rives. Nytt ventilhus vil oppføres på samme plass. Trepanelet rives, mens betongfundamentet kan gjenbrukes. Det legges vekt på å bevare det visuelle uttrykket, og bygget vil få trekledning og utforming likt som dagens ventilhus. Materialer vil kunne gjenbrukes dersom de er i tilfredsstillende stand. Hvis gjenbruk ikke er mulig, benyttes nye materialer med tilsvarende kvalitet og farge.

Figur 3-26: Eksisterende ventilhus. Bildet tatt på befaring mai 2025.

3.4.6 Opprusting av eksisterende bru

Dagens bru skal forbedres i forbindelse med arbeidene. Tiltakene omfatter tilpasninger, inkludert arbeid med kulvert. Det vil ikke bli gjort vesentlige endringer, og brua beholder sin nåværende utforming.

Figur 3-27: Dagens bru. Bildet tatt på befaring mai 2025.

3.5 IK- vassdrag

Det foreligger en NVE-veileder, Internkontroll etter vassdragslovgjevinga - 4-2018, som beskriver innholdet i et internkontrollsystem etter forskriften om IK-vassdrag (FOR 2010-10-28 nr. 1058). Det er krav om at det skal utarbeides et internkontrollsystem for byggefasen og driftsfasen. Fausa kraftverk innarbeides i internkontrollsystemet til Tussa Energi AS, og det vil føres tilsyn av ytre miljø i forbindelse med byggemøter. Entreprenøren skal sette seg inn i detaljplanen for miljø- og landskap før oppstart av anleggsfasen. Prosjektleder hos entreprenør vil ha det stedlige ansvaret for at arbeidet skjer i samsvar med godkjent detaljplan og at miljømål og miljøkrav overholdes gjennom anleggsfasen. Entreprenøren skal ha et eget system for avviksrapportering, og all uønsket atferd eller avvik fra godkjente planer rapporteres til Tussa Energi AS (byggherre). Byggherrens egne tilsatte plikter også å rapportere dersom de avdekker slikt avvik. Avvik som enkelt lar seg utbedre skal rettes opp uten unødig opphold. Mer kompliserte avvik skal drøftes med fagansvarlig eller prosjektleder, som vil vurdere alvorlighetsgraden av avvik. Om nødvendig skal aktuelle myndigheter informeres. Avvik rapporteres på eget skjema. Dersom det oppstår behov for vesentlige endringer i planene, vil det bli sendt søknad til NVE før endringer settes i kraft.

4 Forhold rundt anlegget

4.1 Naturfare

Det har blitt utført søk i databaser og underkapitlene nedenfor viser potensielle fareområder for skred, men gir ikke opplysninger om sannsynlighet, hyppighet, eller utløpslengder for skred.

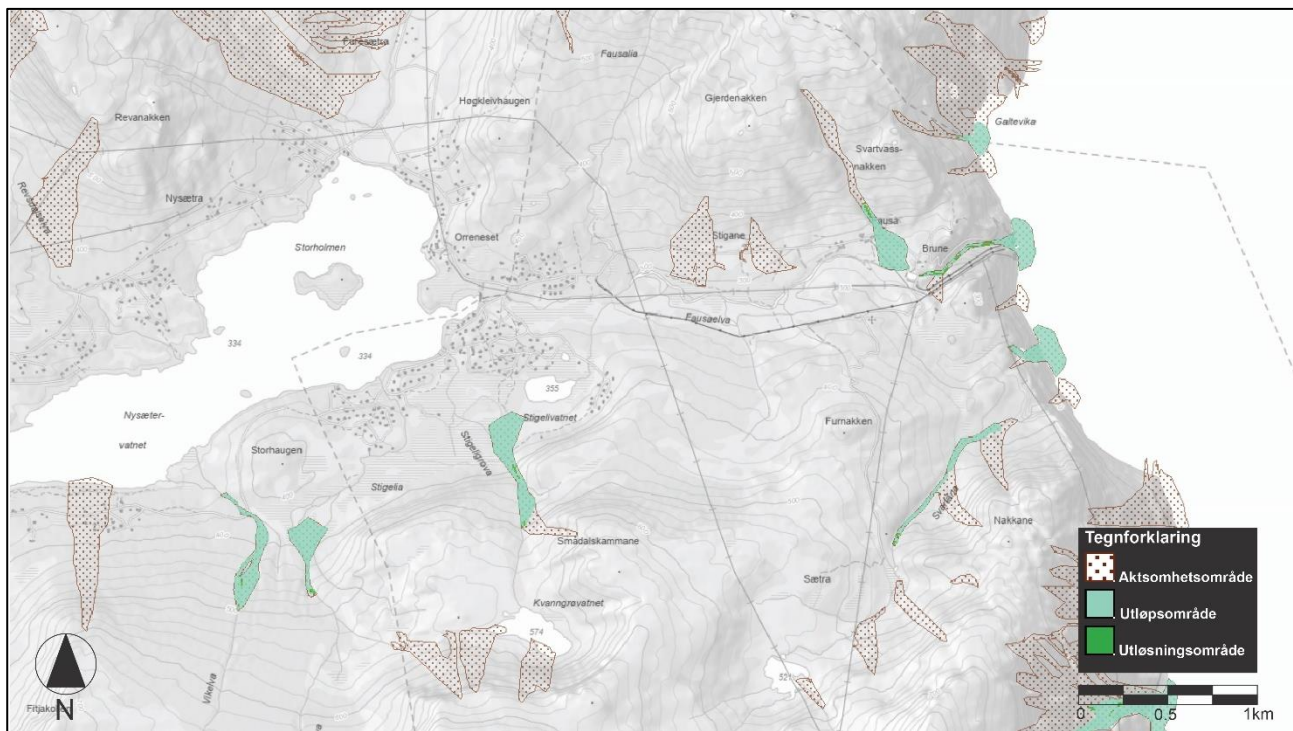
4.1.1 Steinsprang

Figur 4-1: Kart som viser steinsprangfaren i området. Data hentet fra NVE Atlas.

Databasesøk for steinsprang ble gjennomført 4. juni 2025 ved bruk av NVE Atlas. Søket viser at det ikke vil foregå anleggsvirksomhet i eller nær områder med steinsprangfare. Det er heller ingen registrerte skredhendelser i nærheten av tiltaksområdet. Det vurderes derfor at spesifikke tiltak mot steinsprang ikke er nødvendig.

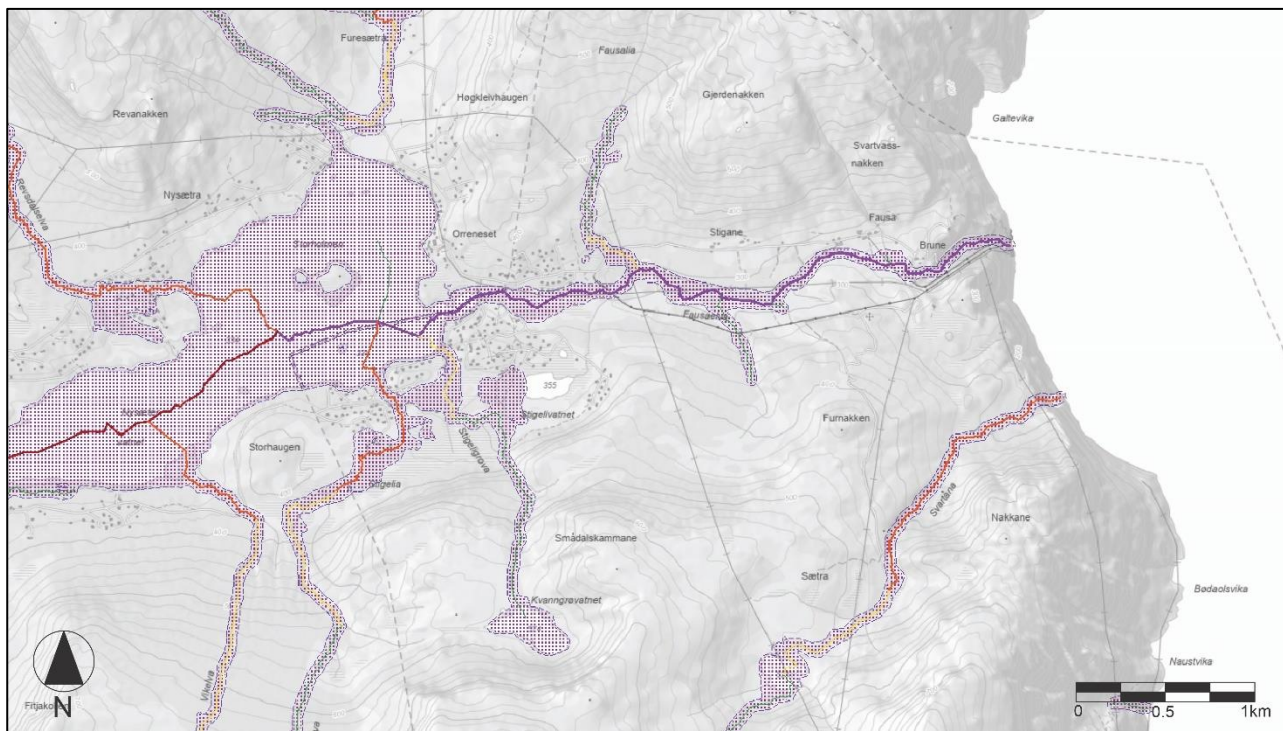
4.1.2 Jord- og flomskred

Figur 4-2: Kart som viser jord- og flomskredfare i området. Data hentet fra NVE Atlas.

Databasesøk for jord- og flomskredsfare ble gjennomført 4. juni 2025 ved bruk av NVE Atlas. Søket viser at deler av tiltaksområdet (ved Brune gård) ligger innenfor et fareområde for jord- og flomskred. Det skal til enhver tid foretas en kontinuerlig vurdering underveis i arbeidet, og dersom det avdekkes forhold som virker farlige eller usikre, skal arbeidet umiddelbart stanses. Dette innebærer at man må utvise særlig aktsomhet, og at man ved store nedbørsmengder må være forberedt på økt skredfare.

4.1.3 Flom

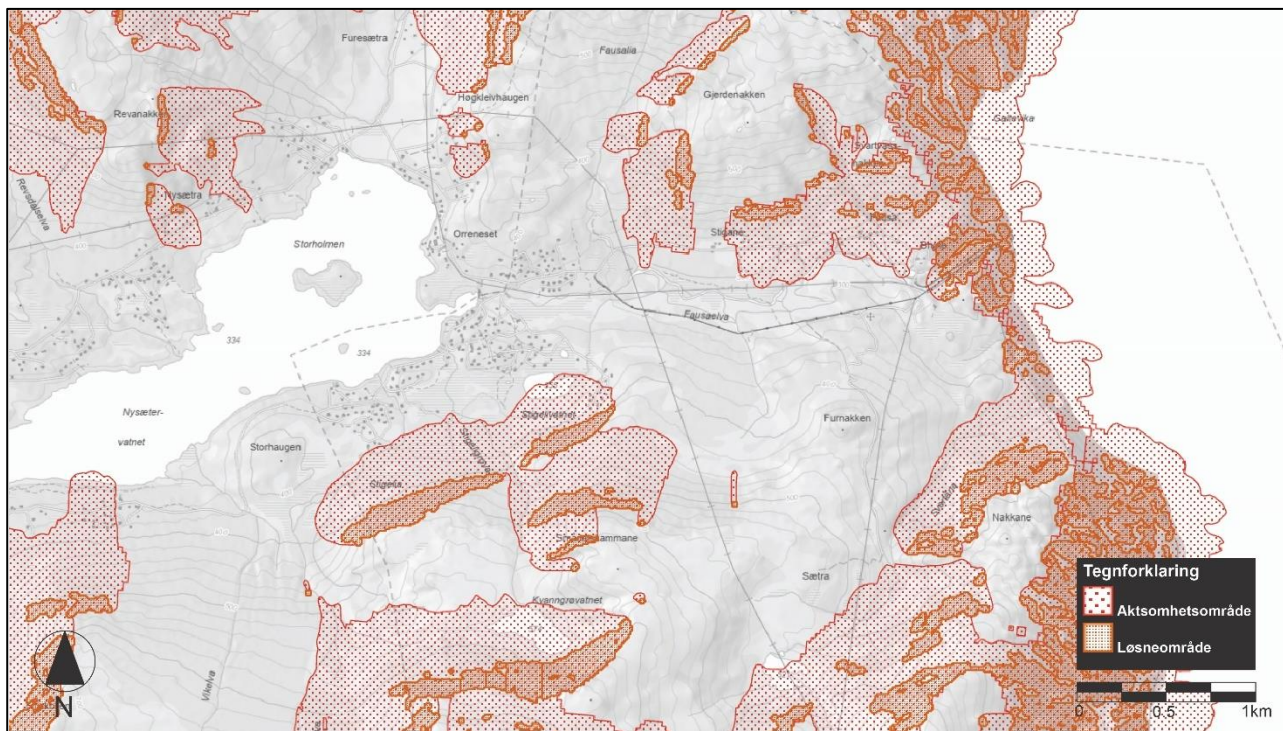

Figur 4-3: Kart som viser flomfaren i området. Data hentet fra NVE Atlas.

Databasesøk for flomfare ble gjennomført 4. juni 2025 ved bruk av NVE Atlas. Søket viser at det naturlig nok er flomfare i hele området. Det er imidlertid ingen registrerte flomhendelser i nærheten av tiltaksområdet.

Det vurderes derfor at det ikke er behov for spesifikke tiltak mot flom i forbindelse med arbeidet. Likevel skal det til enhver tid gjøres en løpende vurdering underveis, og man vil følge ekstra nøye med ved store nedbørsmengder.

4.1.4 Snøskred

Figur 4-4: Kart som viser snøskredfare i området. Data hentet fra NVE Atlas.

Databasesøk for snøskred ble gjennomført 4. juni 2025 ved bruk av NVE Atlas. Søket viser at det er noe snøskredfare i området, men arbeidene vil utføres på våren etter snøsmelting.

4.2 Klimatilpasning

Tiltaket har ikke innvirkning på flomavledning eller vannstander, og det er dermed ikke lagt til klimapåslag i prosjektet.

4.3 Naturmangfoldloven

Naturfaglig undersøkelse ble utført 26. mai 2025 av Bioreg AS, hvor hele inngrepsområdet ble kartlagt for arter og naturtyper. Det er ingen spesielle naturverdier som blir påvirket av tiltaket, området er typisk og vanlig uten kravfulle arter eller verdifulle naturtyper etter Miljødirektoratet sin instruks for 2024. Rapporten er vedlagt.

4.4 Friluftsliv

Fausadalen og området rundt Nysætervatnet byr på et rikt og variert friluftsliv, med både natur- og kulturlandskap som inviterer til rekreasjon året rundt. Nysætervatnet er omringet av et hytteområde, og ligger

nærme Fjellseter skianlegg som fungerer som en inngangsport til dalen. Om sommeren er Nysætervatnet et naturlig samlingspunkt for bading og båtliv, og det er gode fiskemuligheter i flere nærliggende vann.

Anleggsområdet vil av sikkerhetsmessige årsaker måtte holdes stengt i arbeidsperioden, og tilgangen til jakthytte i nærheten av rørgata vil også midlertidig være begrenset. Anleggsarbeidet vil bare vare i en sesong, og disse ulempene er derfor midlertidig.

4.4.1 Tur

I området finnes det en rekke muligheter for både fotturer og toppturer, blant annet til Ausskjeret, Fausteighornet, Skurahornet og Kleivdalsfjella. Stien langs trerørgata er en populær turvei som benyttes flittig av besøkende i området, og utgjør en viktig del av det lokale friluftstilbudet.

I forbindelse med de kommende anleggsarbeidene vil det bli etablert anleggsområde i nærheten av både veien og rørgata. Selv om veien ikke vil bli benyttet som anleggsvei, kan anleggsaktivitetene føre til at veier og stier i området i perioder må stenges for publikum. Det bør presiseres at selv om turveien langs rørgata vil være stengt i perioder under anleggsarbeidet, blir ikke den populære turveien fra Brune til Svartåna berørt. Informasjonsskilt med detaljer om arbeidene og forventet varighet vil bli satt opp i god tid før oppstart, slik at publikum kan planlegge alternative ruter.

Figur 4-5: Tursti langs trerørgata. Bildet er tatt på befaring mai 2025.

4.4.2 Jakt

Fausadalen har en stor bestand av hjort og er et viktig område for både storvilt- og småviltjakt. Jakt er en sentral del av tradisjonene i dalen og spiller en viktig rolle i både viltforvaltning og lokal verdiskaping. Det er i hovedsak grunneierne som står for jaktutøvelsen, og flere av disse er tilknyttet organisasjoner som Stranda JSFL. I nærheten av området hvor den nye rørgata skal etableres, ligger en av flere jakthytter som brukes aktivt i jaktseasonen. Hytta fungerer som base for jegere. Anleggsarbeidene vil påvirke tilgangen til hytta og redusere bruken midlertidig.

Tussa Energi AS er i dialog med grunneierne og har informert om de planlagte arbeidene. Det legges vekt på å ha en god og åpen kommunikasjon med både grunneiere og jaktinteresserte. Målet er å gjennomføre anleggsarbeidene med hensyn til både jaktaktivitet og friluftsinnteresser i området.

Figur 4-6: Jakthytte i Fausadalen. Bildet er tatt på befaring mai 2025.

4.5 Kantvegetasjon

Tiltaket vil ikke berøre kantvegetasjon.

4.6 Forholdet til andre myndigheter/lover

4.6.1 Plan- og bygningsloven

Anleggsarbeidene vil foregå innenfor Stranda kommunes LNRF-areal for landbruk og gårdstilknyttet næringsvirksomhet. Tussa Energi AS vil orientere Stranda kommune om arbeidene.

4.6.2 *Kulturminneloven*

Tiltaket vil ikke berøre registrerte kulturminner, jf. søk i Riksantikvarens karttjeneste Kulturminnesøk (<https://www.kulturminnesok.no/kart>) utført 2. september 2025.

4.6.3 *Forurensningsloven*

Tiltaket vil ikke utløse krav om tillatelse tilknyttet Forurensningsloven.

4.6.4 *Drikkevannsforskriften*

Søk i NGUs databaser viser at tiltaket vil ikke berøre drikkevannskilder.

4.6.5 *Motorferdselloven*

Tiltaket vil ikke utløse krav om tillatelse tilknyttet motorferdsel.

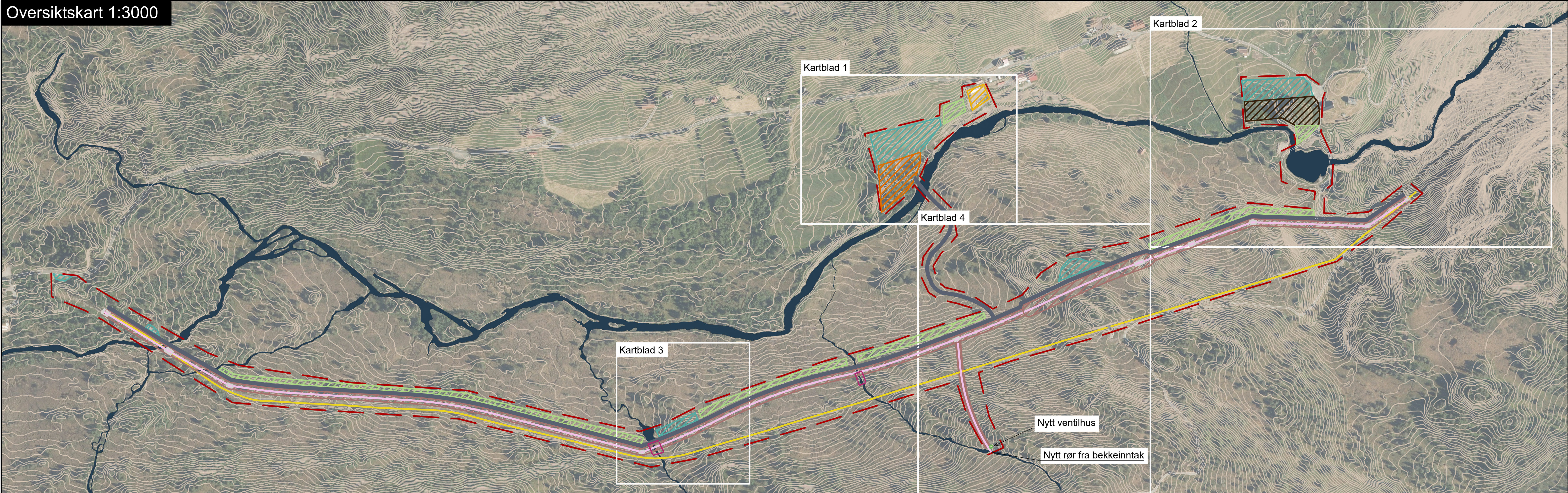
4.6.6 *Veglova*

Tiltaket vil ikke utløse krav om tillatelse tilknyttet Veglova.

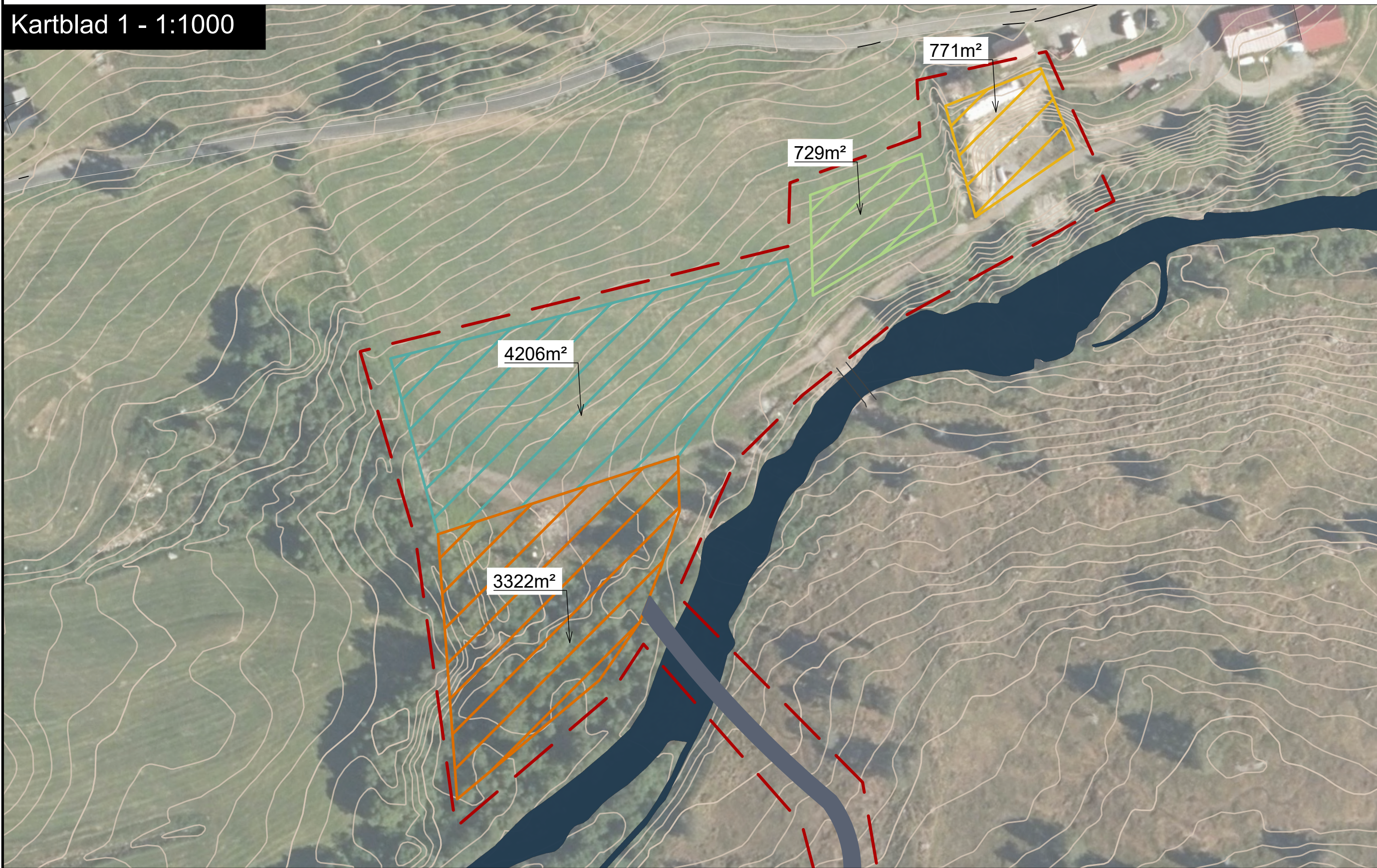
5 Vedlegg

1. 52503292-J04-L-100-Arealbruksplan
2. 52503292-J04-L-200-Arealbruksplan
3. B-02-10-10-C01 Grøftetverrsnitt 1
4. Notat fra BioReg AS

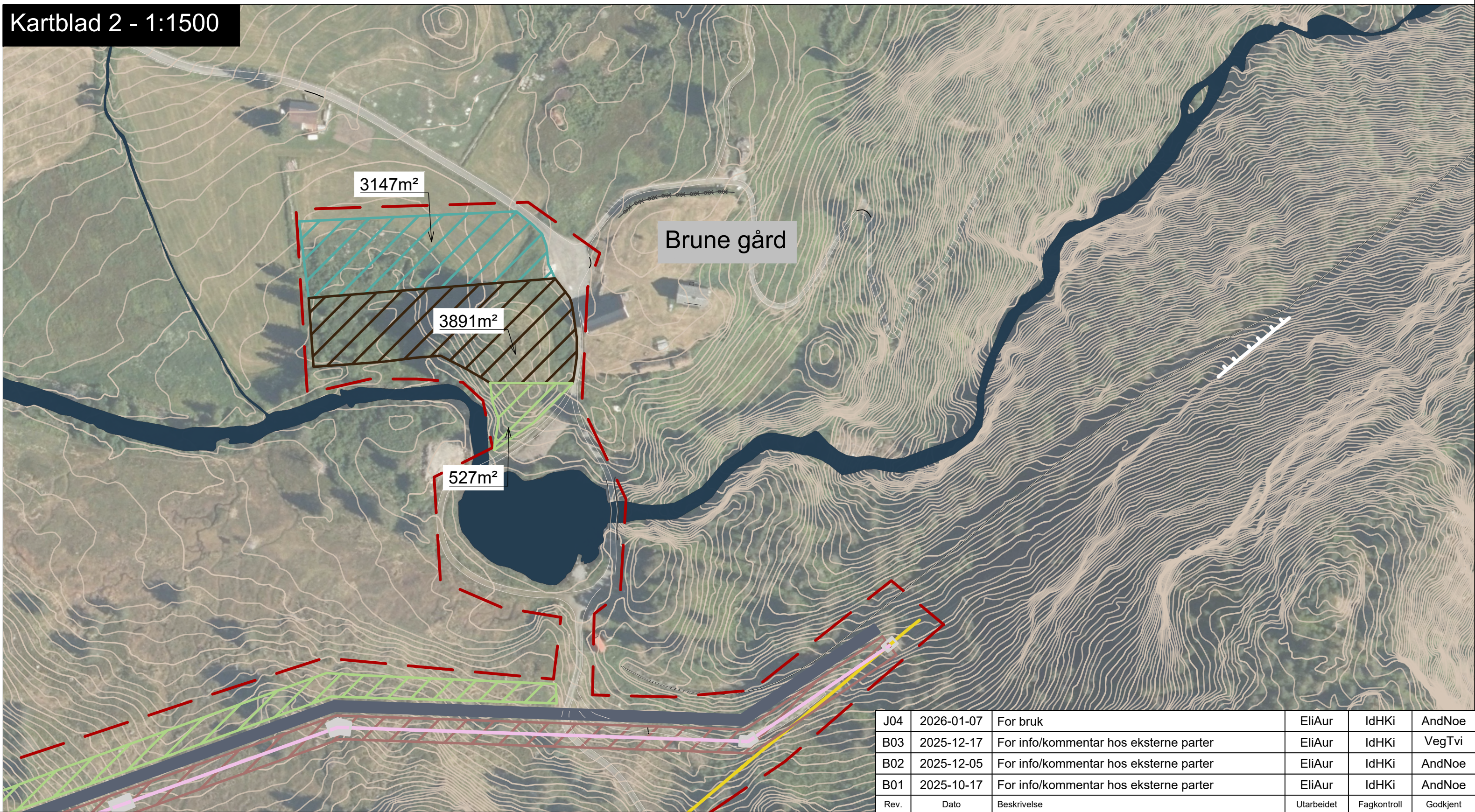
Oversiktskart 1:3000

Kartblad 1 - 1:1000

Kartblad 2 - 1:1500

FORKLARINGER

- Inngrepsgrense
- Graving i terreng
- Riving av ventilhus
- Riving av rørgate
- Bekkekrysning

Permanente tiltak

- Ny rørgate
- Nye betongklosser
- Nytt ventilhus
- Midlertidige tiltak
- Rigg

- Mellomlagring av vekstmasser
- Mellomlagring av rør og materialer
- Anleggsvei
- Mellomlagring av sprengstein
- Knuseverk og mellomlagring av sprengstein

HENVISNINGER

1. 52503292-J04-L-200-Arealbruksplan

2026-01-07

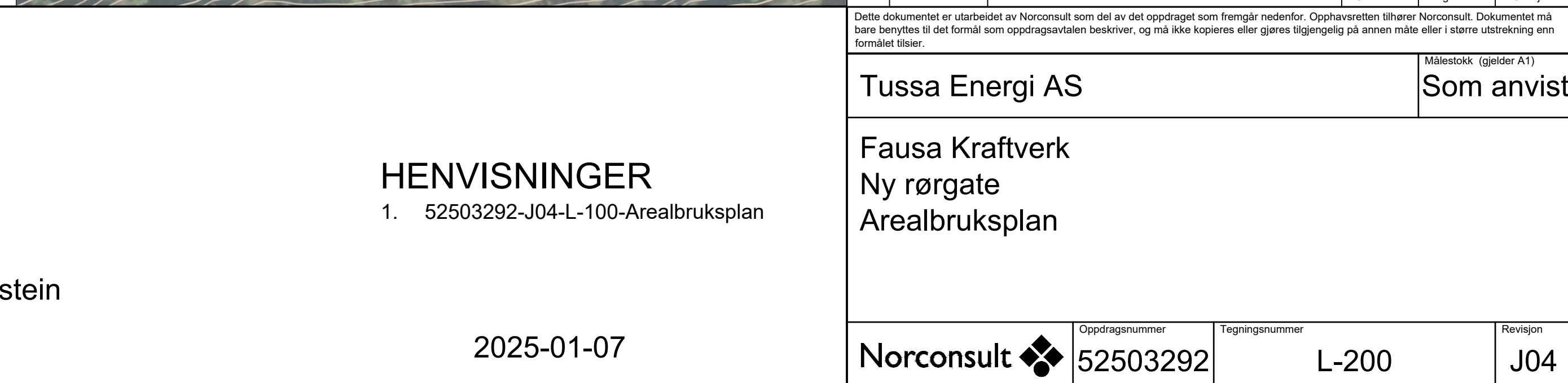
J04	2026-01-07	For bruk	EliAur	IdHKI	AndNoe
B03	2025-12-17	For info/kommentar hos eksterne parter	EliAur	IdHKI	VegTvi
B02	2025-12-05	For info/kommentar hos eksterne parter	EliAur	IdHKI	AndNoe
B01	2025-10-17	For info/kommentar hos eksterne parter	EliAur	IdHKI	AndNoe
Rev.	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontroll	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som fremgår nedenfor. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

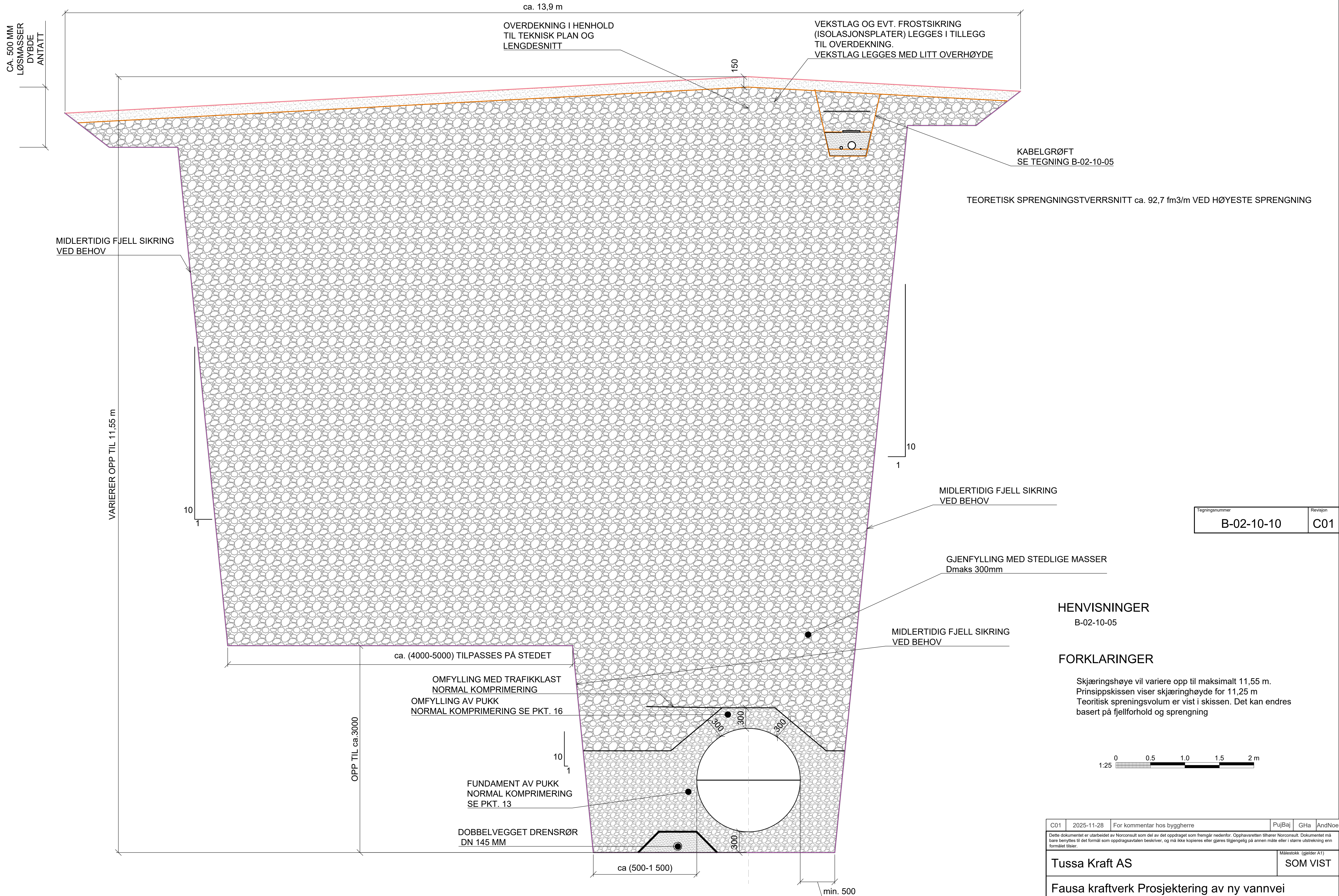
Tussa Energi AS
Som anvist

Fausa Kraftverk
Ny rørgate
Arealbruksplan

Norconsult	Oppdragsnummer 52503292	Tegningsnummer L-100	Revisjon J04
------------	----------------------------	-------------------------	-----------------

"X:\nor\opprodrag\Sandvik\kat525\03\52503292\BIM\Konstruksjon\Bygg\Civil 3d\UTM 32\Typisk tverrsnitt.dwg - pujbaj - Plottet: 2025-10-30, 09:57:31"

PRINSIPPSKISSE GRØFTETVERRSNITT VED OSPHAUGEN
1:25

UNDERSØKING AV NATURTPAR OG ARTAR VED NY RØYRGATETRASE FOR FAUSA KRAFTVERK, STRANDA KOMMUNE

Til: Tussa Energi AS
Frå: Bioreg AS v/Geir Langelø
Dato: 08.07.2025

Innleiing:

Dagens røyrledning frå Nysetervatnet til Fausa Kraftverk er gammal og ligg på fundament over bakkenivå. I samband med planar om etablering av ny og nedgrave røyrgate frå Nysetervatnet og nytt kraftverk i fjellet, har Bioreg fått førespurnad om kartlegging av natur langs ny røyrгатetrase, samt innslagspunktet til tunell inn til nytt kraftverk. Notatet skildrar kartlagt natur som vil verte påverka av tiltaket, og vurdert eventuell påverknad og konsekvensar på verdifull natur. Planane er motteke frå Tussa Energi ved Ola Raknes.

Figur 1. Ved raudt punkt vil tunellinnslaget til kraftverket vere. Raud line er planlagt nedgrave ny røyrledning, og stipla line er tunell. Oransje line viser der dagens røyrgate går oppe på terrenget.

Planar:

Fausa kraftverk ligg ved Storfjorden, om lag åtte kilometer frå Stranda i Stranda kommune i Møre og Romsdal. Kraftstasjonen, plassert på kote 4,5, utnyttar eit fall i Fausaelva frå det regulerte magasinet Nysætervatnet på kote 340 og heilt ned til fjorden. Verket kom i drift i 1951 med eitt aggregat på 5,1 MW, og i 1976 vart det bygd på med eit nytt aggregat på 2,1 MW.

Vassvegen består øvst av ein tunnel og vidare av frilagd trykkleidning på fundament ned til stasjonen. Det er nytta både tre- og stålrør: trerøyrer vart installert i 1975, medan stålrøyrer er delvis frå 1948 og delvis heilt tilbake til 1920. Nysætervatnet er regulert, og det er bygd to demningar: Nysætervatn-demninga og Ramstad-demninga. Frå sjøve vatnet blir vatnet leidd gjennom ein tunnel på 1 060 meter. Derfrå går vatnet vidare i eit frittliggjande trykkrør, 2 900 meter langt og plassert på fundament, ned til kraftstasjonen.

Ein vesentleg del av tiltaket er å skifte ut røyrgate. I dag ligg ho frilagd på fundament, men planen er å leggja den i ei grøft parallelt med den eksisterande traseen. I deler av strekninga går planlagd røyrtrase likevel noko nord for eksisterande røyrgate, då gjennom intakt myr og skog.

Første del av ny røyrledning må kryssa Fausaelva. Planen er å leggje røyrgate på ei bru/kulvert over elva. Røyrgate vert greven ned/dekka til på begge sider av elva.

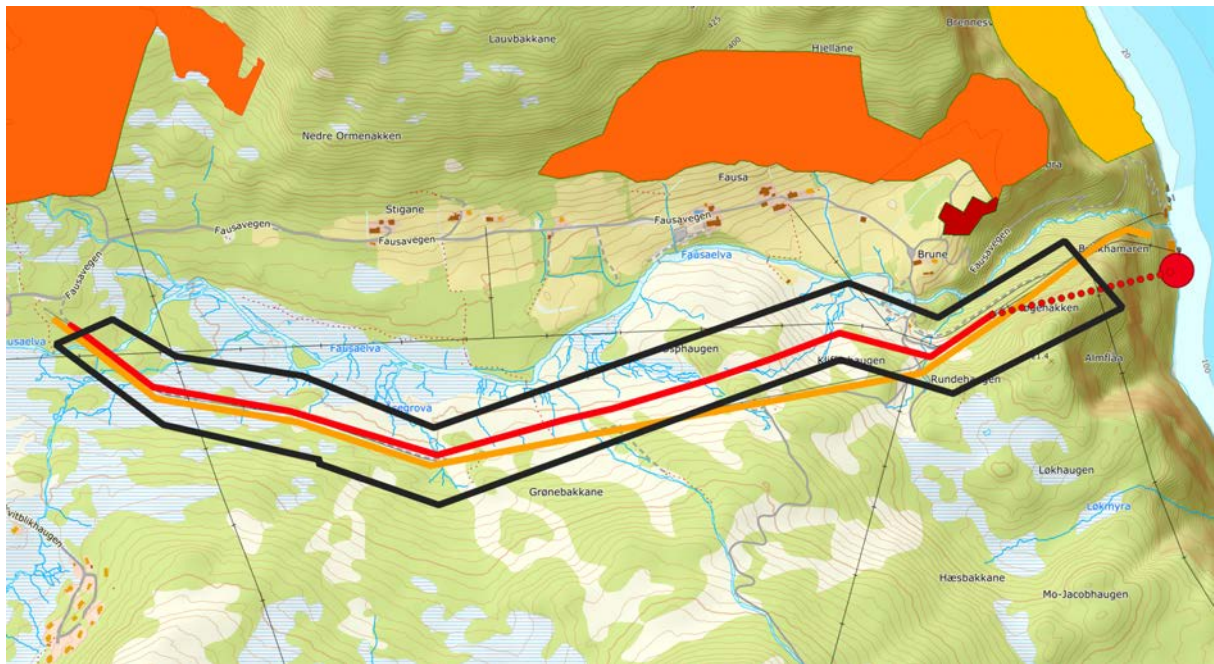
Tiltakshavar opplyser at tiltaket ikkje vil binde opp permanente areal, då dei råka områda vert arronderte etterpå. Det same gjeld dei mellombelse vegane som blir bygde for å gjennomføra arbeidet. Frå før går det ein anleggsveg parallelt med røyrer.

Vidare er det planlagd å etablera en ny kraftstasjon like sør for eksisterande stasjon. Denne vil bli bygd inne i fjellet, med tunellinngang frå ny kai ved sjøen. Området for tunnelinnslag er tidlegare skote ut, og det ligg framleis att restar av ei tidlegare kai. Truleg er dette blitt brukt til levering og mellombels lagring av varer og utstyr i samband med bygging av eksisterande kraftstasjon. Det går også ein dels attgrodd veg frå dette området og bort til eksisterande stasjonsbygning. Fordi ny stasjon vil bli liggande inne i fjellet, vil siste del av ny røyrgate gå via tunell til kraftstasjonen. Tunellen vil gå frå omlag kote 240. Ovanfor tunnelinnslaget er det planlagt eit sikringsnett for å ta i mot ev stein som kjem ned det bratte terrenget.

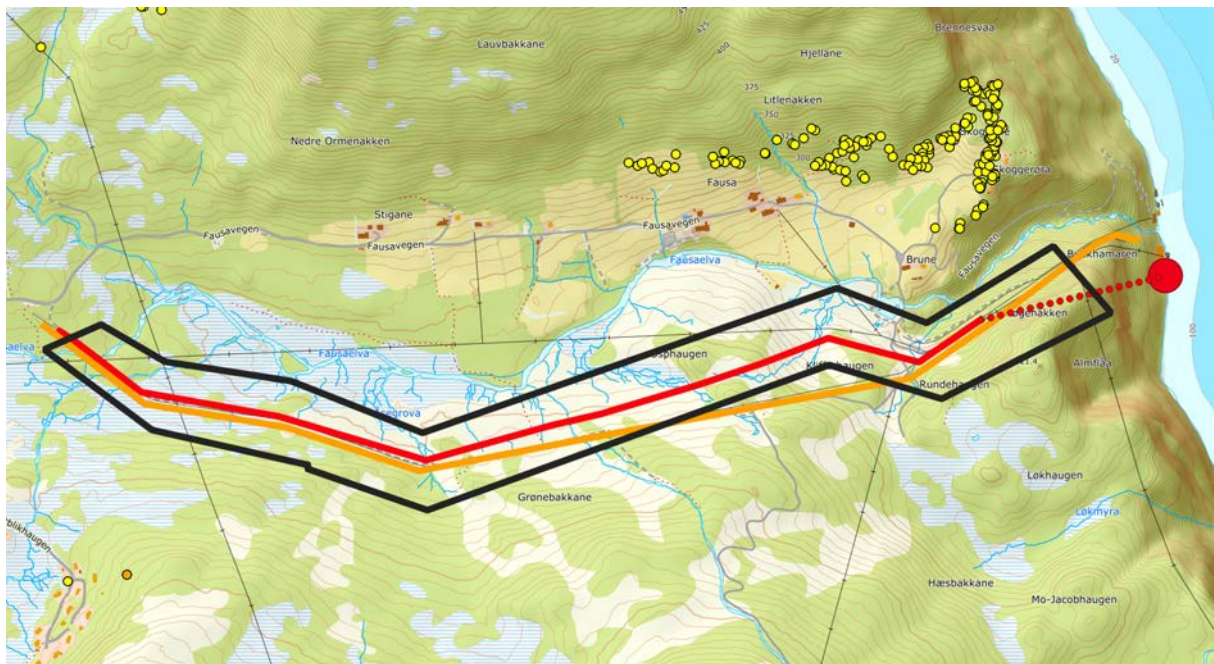
Kartlegging av naturverdiar:

Området i Fausadalen i Stranda kommune, ligg i hovudsak i sørboreal sone og i klart oseanisk seksjon. Berggrunnskartet viser at sjøve kartleggingsområdet har lågt kalkinnhald med hovudbergarten granitt og granittisk gneis, men det går meir kalkrike striper i berggrunnen i nærleiken. Den øvste delen av kartleggingsområdet er tidlegare kartlagt gjennom Miljødirektoratets utvalskartlegging i 2020, men utan funn i området for dette aktuelle prosjektet.

Naturbase viser ingen registrerte naturtypar innan kartleggingsområdet, og heller ingen tidlegare registrerte raudlista artar eller framandartar.

Figur 2. kartet viser registrerte naturtypar i nærleiken av tiltaksområdet. Svart omriss er kartleggingsområdet. I tillegg vart heile området langs eksisterande røyrgate undersøkt, også det som ligg utanfor omrisset av kartleggingsområdet.

Figur 3. Kartet viser registrerte raudlista artar i nærleiken av tiltaksområdet. Ingen er registrert innfor frå før.

Den naturfaglege undersøkinga vart utført 26. mai 2025. Heile traseen for ny røyrgate, samt området langs den gamle røyrgata vart kartlagt for artar og naturtypar. Den delen av røyrtraseen som går langs den gamle røyrgata er i hovudsak fastmarks skogsmark samt store myrflater hellande ned mot Fausaelva. Skogsmarka er av typen blåbærskog (T4-C1), ei fattig utforming som er vanleg på Vestlandet. Områda er tresett av i hovudsak furu og dunbjørk som dominerande treslag. Stubbar vitja om tidlegare plukkhogst av furu, men som no har vakse til og delvis har nådd hogstklasse 5. I feltsjiktet vart det berre registrert vanlege artar som kvitveis, blåbær, røsslyng, hengeving, skogfiol m. fl.

Myrene er fattige jordvassmyrer med torvull, duskull, kvitlyng, rome, bjønnskjegg, røsslyng, blåbær, blokkebær og tytebær. Myrene vekslar med «øyer» av fastmark med blåbærfuruskog og litt bjørk.

Figur 4. Dagens røyrledning ligg oppe på terrenget. Langs det meste av røynet går ein anleggsveg som blir brukt til vedlikehald. Områda rundt dagens røyrledning består av vekslande myrområder og furuskog på fastmark.

Figur 5. Siste del av traseen er å rekne som sterkt endra mark. I tillegg til røyet frå Nysetervatnet, ligg og røyet frå Brunedammen i dette området, samt ei kraftledning og anleggsveggar.

Området for tunnelinnslag er rekna som sterkt endra mark, då det tidlegare har vore sprengt ut og planert eit areal, samt bygd ei trekai i samband med dette. Området har truleg stått meir eller mindre urørt sidan kraftstasjon var bygd, og både vegen bort til kraftstasjonen og det planerte arealet er i dag delvis grodd til med naturleg vegetasjon. Artar som vart registrert var berre vanlege artar, mellom anna jordbær, jonsokkoll, skogfiol, tepperot, fjellmarikåpe, hengeving, tiriltunge med fleire. Ovanfor tunnelopninga er det fattig furuskog av typen bærlyngskog (T4-C5).

Figur 6. Biletet er tatt med eksisterande kraftstasjon i ryggen, og viser tidlegare opparbeidd anleggsveg. Tunnelinnslaget skal vere omlag der ein ser den gamle trebrygga.

Figur 7. Biletet viser den tidlegare anleggsvegen som går frå kraftstasjonen (høgre biletkant) og langs sjøen. Tunnelinnslaget er planlagt omlag midt på biletet.

Permanente verknadar

Ingen naturtypar etter Miljødirektoratet sin instruks vart registrert, og heller ikkje nokon raudlista artar eller framandartar. Nokre få graner vart observert, ein art som ikkje er naturleg i denne delen av landet, men likevel vanleg då den er planta inn i stort monn.

Røyrgetraseen slik den er planlagd vil difor ikkje råka nokon naturtypar eller anna verdifull natur. Planlagt trase vil likevel føra til inngrep i intakt myr, og sjølv om området etterpå blir arrondert, vil grøfta med vassrøyret drenere delar av myrområda nedanfor. Dette vil kunne føra til at myra på sikt vil kunne verte øydelagt og dermed frigjere CO₂.

På den positive sida vil eksisterande røyrledning, som i dag fungerer som vandringshinder for hjortevilt, bli fjerna.

Verknadar i anleggsperioden

Det vil vere høg aktivitet og støy frå området under anleggsperioden. Det er ikkje registrert spesielle funksjonsområder for vilt i nærleiken, inkludert skjerna artar i relevant avstand frå tiltaket.

Myrene kan likevel vere brukt som spellass for orrfugl. Den mest kritiske perioden er i april, men kan halda fram til midten av mai. Om spelstadane blir mykje forstyrta, kan dette medføre lågare hekkesuksess same år. Tiltaket vil elles ikkje ha nokon spesielle verknadar for vilt og fugl anna enn at dei vil halda seg unna området så lenge arbeidet pågjing på dagtid.

Avbøtande tiltak:

Så langt det er muleg bør ny trase følge den gamle, og gjerne bli lagt ned i eksisterande anleggsveg slik at det blir minst muleg inngrep i intakt natur.

Riggområder og andre mellombelse inngrep bør leggjast på fastmark og ikkje på myr.

Torvlaget frå røytraseen bør takast vare på og leggjast på plass når arbeidet blir fullført. Torva som blir tatt ut bør ligge rett veg inntil den så snart som muleg blir lagt på plass igjen. Andre sår i terrenget bør få gro igjen naturleg.

Areala etter den gamle røyrgata og anleggsvegen bør tilbakeførast til natur så godt det let seg gjere.

Alle maskiner som har vore brukt til jordbearbeiding andre stadar må reingjerast godt før dei blir frakta til anleggsområdet for å hindra spreiinga av framandartar. Spesielt er hagelupin ein art som spreier seg lett slike stadar, og ein kan risikera eit langt belte med lupin langs røyrgata, noko som vil vere svært uheldig. Ein bør følge med gjengroinga dei første åra, og gjere tiltak om det skulle vise seg at det dukkar opp framandartar i området.

Vurdering etter naturmangfoldlovens §§8-10

§8 Kunnskapsgrunnlaget og §9 Føre-var-prinsippet

«§8: Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet».

«§9: Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak».

Det vart utført feltarbeid med naturtypekartlegging i mai 2025. Kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkeleg for å kunne vurdere kva permanente effektar tiltaket kan ha på naturmangfoldet. Det er knytt usikkerheit til i kva grad området blir brukt som spelstadar for orrfugl.

§10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

«§10: En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

At økosystem blir endra i eit raskt tempo som følgje av «bit for bit»-nedbygging er godt dokumentert, og er eit av dei mest alvorlege miljøutfordringane vi står over for i dag. Mindre natur og endra økosystem har ført til redusert naturmangfald, samt ei auke i raudlista artar og naturtypar.

Det er ingen spesielle naturverdiar som blir råka av tiltaket, området er typisk og vanleg utan kravfulle artar eller verdifulle naturtypar etter Miljødirektoratet sin instruks for 2024. Det er positivt at ein fjernar den gamle røyrgata som i dag er eit vandringshinder for hjortevilt.

Tiltaket vil kunne påvirke myrområder ved at dei blir drenert og på sikt sleppe opparbeidd karbonlager. Nedbygging av myr blir rekna som ei alvorleg utfordring nasjonalt, og har dei siste åra fått auka merksemd.